Naš tednik Koroška

kulturno-politično glasilo

svetovnih in domačih dogodkov

7. leto - številka 41 | V Celovcu, dne 13. oktobra 1955 | Cena 1 šiling

Dobre šolske naročne ure, okraski, verižice, prstani samo pri

Gottfried Anrather

izpr. urarski mojster

KLAGENFURT, Paulitschgasse Nr. 9

Reparature strokovno in promptno. Kupim zlato in srebro.

PO PRAZNIKU

Mnogo, mnogo se je pisalo v teku zadnjih tednov o pripravah za proslavo 35-letnice koroškega plebiscita. Pogledi na praznik sam so bili prav različni. Razume se, da smo si v tem vsi edini, da je 10. oktober 1920 zgodovinski datum, ki je za deželo in za oba naroda, ki živita v deželi, zelo pomemben.

Razlikujemo pa se bistveno v pogledih na posledice 10. oktobra. Medtem ko nekateri že 35 let menijo, da je 10. oktober dal pravice le enim in naložil dolžnosti le drugim, je naše odločno mnenje, da nalaga rezultat koroškega plebiscita enake pravice in enake dolžnosti obema narodoma. In če je koroški deželni glavar g. Wedenig v „Neue Zeit" dne 9. oktobra 1955 zapisal, da se na žalost koroški pristojni krogi po plebiscitu niso zavedali svojih dolžnosti do drugega naroda v deželi, tedaj moramo pritrditi, da je zadel žebelj na glavo.

Državni tajnik g. Graf je pa drugačnega mnenja. Na eni strani naglaša dokončnost plebiscitnega rezultata z dne 10. oktobra, na drugi strani pa zahteva, da bi o vsaki šoli odločal poseben, nov plebiscit, da bi o vsakem napisu zopet glasovali, da bi glasovali o zadevah, katere jasno in nesporno določa člen 7 državne pogodbe. Zdi se nam, da je tako postavljanje problema zelo dvorezno in je vsak plebiscit tudi za tistega, ki si je mogoče svest svoje zmage, loterija.

Kdor namreč sedaj lahkoverno zahteva obnovo plebiscita po 35 letih, s tem odpira vrata vsaki obnovi plebiscita.

Še korak naprej je šel „Kärntner Schulverein Südmark", ki je s svojimi objavami v „Volkszeitung" in „Allgemeine Bauernzeitung" kot svoj program naznačil in naštel gonjo proti temu, kar določa in zapoveduje državna pogodba glede manjšine.

Zelo se čudimo, da državni pravdnik molči k taki sabotaži državne pogodbe, na kateri se podpisi državnikov še niso niti dobro posušili.

Dne 10. oktobra 1955 je bila proslava plebiscita v Celovcu. To proslavo je organiziral OeVP-Bauernbund kot spominsko in istočasno tudi zahvalno slovesnost kmečkega dela in žetve. Udeležil se je je tudi sam zvezni kancler Raab, ki je v svojem govoru na Novem trgu naglasil važnost sodelovanja obeh vladnih strank in dobre sadove tega sodelovanja v zadnjih desetih letih. Da je on molčal o vsem tem, o čemer so gotovi krogi v Celovcu pričakovali njegove pritrdilne besede, se nam zdi zelo značilno. Kancler ing. Raab je ob priložnosti ratifikacije državne pogodbe v dunajskem parlamentu jasno povedal, da so zanj vsi členi in vsi odstavki državne pogodbe veljavni in obvezni, in da bodo prevzeli soodgovornost za vso pogodbo vsi poslanci, ki bodo zanjo glasovali, in to brez slehernega pridržka. Ker pa je parlament soglasno odobril vso državno pogodbo, je sedaj odveč se tako ali drugače izgovarjati. Kar preostane, je le natančno in popolno izvajanje državne pogodbe. Tako izvajanje, v kolikor se tiče člena 7, pa je možno le s sodelovanjem prizadete manjšine. Ta člen je zapisan v zaščito manjšine in istočasno tudi v preizkušnjo demokratičnosti večine. Kanclerjev molk le potrjuje, da on sam krajevnih hujskačev ne odobrava.

Tudi mirne besede celovškega škofa dr. Köstnerja so svarilo prenapetežem.

Pa še eno se nam zdi ob tej priliki zelo važno. Tako trezno in resno kakor gleda položaj kancler ing. Raab in deželni glavar g. Wedenig, tako resno ga sodi tudi prebivalstvo samo. Kdor je videl sprevod 10. oktobra v Celovcu, je moral ugotoviti, da je bila udeležba iz južnega dela dežele izredno pičla. S svojo odsotnostjo je ljudstvo tega dela dežele izpovedalo, da hoče mir, da hoče enakopravnost in hoče sodelovanje obeh narodov. Le pol ducata krajev je bilo iz južnega dela dežele zastopanih in še med temi so bili tudi Celovčani. To dejstvo je tako zgovorno, da tudi tisti, ki so mislili, da bo mogoče z bučnim praznovanjem zlahka potisniti na stran probleme, ki čakajo na rešitev, niso dobili potrdila za svoje želje.

Trezno delo, sodelovanje obeh prizadetih delov, gospodarska pravičnost tudi za južni del dežele so zahteve časa. Če danes ta ali drugi od odločujočih prizna zanemarjenost južnega dela dežele v gospodarskem pogledu, s tem ni povedal nič novega. Mi smo to trdili in ponavljali v vsaki številki našega lista, mi smo to trdili na vseh pristojnih mestih v Celovcu in na Dunaju posebno v časih, ko so razdeljevali razne ERP-kredite in so ti romali le v severni del dežele in tako je bilo ravno na tem polju namenoma zamujena tista velika prilika za popravo gospodarskih grehov v južnem delu naše skupne domovine.

Države Atlantskega pakta se posvetujejo

Sovjetska nevarnost še vedno velika

V Parizu se je ta teden pričela konferenca obrambnih ministrov držav Atlantskega pakta, da prouče obrambno sposobnost te vojaške zveze in sicer na celi črti od Norveške na severu pa do Turčije na skrajnem jugu. Konference se udeležuje vseh 15 obrambnih ministrov držav članic. Glavne točke tega posvetovanja so:

1. nova strategija z uporabo atomskega orožja proti napadalnim nameram Vzhoda.

2. premestitev francoskih čet iz Francije in Nemčije v Severno Afriko, kjer se nahaja sedaj 200.000 mož, to je polovica celotne francoske vojske, ki se tam bori brez posebnega uspeha proti upornim Arabcem. Med temi pa so tudi velike edinice, ki so podrejene vrhovnemu poveljstvu Atlantskega pakta in je njih odhod v severno Afriko oslabil obrambno sposobnost Evrope.

3. ureditev sporov med Turčijo, Grčijo in Veliko Britanijo zaradi otoka Cipra.

4. nov položaj, ki je nastal zaradi sklepa angleške vlade, da bo zmanjšala svojo vojaško silo za 100.000 mož, kar tudi zmanjšuje vojaško moč celotne koalicije.

Po drugi strani se pa nevarnost za mir v Evropi ni nič zmanjšala ter je sovjetska vojaška sila danes večja kakor kdajkoli prej, je izjavil na tajni seji predsednik stalnega vojaškega odbora Atlantskega pakta general Whitley. Po zaupnih poročilih, ki so jih dobili iz Sovjetske zveze, se danes Sovjetska zveza nahaja v takem tehničnem razvoju na področju vojne industrije, ki mu ni primere v vsej njeni dosedanji zgodovini. Pri tem seveda trpi proizvodnja dobrin za vsakdanjo potrošnjo, toda to nima za sedaj bistvenega vpliva na sovjetsko vojaško moč.

Čeprav je sovjetska vlada pred kratkim odpustila 800.000 vojakov, ima še vedno pod orožjem 175 divizij, ki so v izbornem stanju. Tudi sovjetsko letalstvo je zelo moderno, posebno kar se tiče masovne proizvodnje bombnikov in lovskih letal, a danes ima Sovjetska zveza največjo podmorniško brodovje na svetu ter ima več podmornic kot vse druge države skupaj.

Tako tudi za Zapad ne preostane drugega, kot da ohrani svojo vojaško moč v stanju, da bo zmožna odbiti vsak napad. Zaenkrat sicer ni pričakovati takega napada, ker je premoč Zahoda na področju atomskih orožij taka, da odsvetuje Sovjetom vsako vojno pustolovščino.

Kardinal Innitzer umrl

Preteklo soboto je umrl na posledicah srčne kapi dunajski nadškof kardinal Teodor Innitzer v visoki starosti 79 let.

Pokojni dunajski nadškof se je rodil leta 1875 kot sin revnih delavskih staršev iz gornjeavstrijskih hribov in je zato že v mladih letih spoznal vrednost dela v človeški družbi. Ravno njegovo delavsko poreklo mu je pomagalo, da se je znal in mogel približati ljudstvu in kljub visokim častem, ki jih je v službi Cerkvi bil deležen, je vedno ostal povezan s preprostim ljudstvom.

Po končani ljudski šoli in gimnaziji, kjer je dovršil maturo z odličnim uspehom, je stopil v bogoslovje in je leta 1902 bil posvečen v duhovnika v stolnici sv. Štefana, katera je potem dolga leta bila njegova škofovska cerkev. Moral je videti, kako so mu jo bombe razdejale, toda dočakal je tudi, da je znova vstala iz razvalin v vsej svoji stari lepoti, in v njej bo našel svoje zadnje počivališče.

Nadškofovo geslo: „Služiti v ljubezni" označuje njegovo naravo in njegovo delo.

Konec oktobra se bodo v Ženevi znova sestali zunanji ministri „štirih velesil". Na sliki so: Foster Dulles (USA) Mc Millan (Anglija), Pinay (Francija) in Molotov (Sovjetska zveza) kot jih je fotograf „pritisnil" ob priliki zasedanja Združenih narodov v New Yorku. Ali se bodo tudi v Ženevi tako smejali?

Letalska nesreča pri Dunaju

V ponedeljek popoldne je redno jugoslovansko potniško letalo na progi Beograd - Dunaj - London, treščilo v hrib Kahlenberg ter se razbilo na kosce. Pri tem je doslej bilo že sedem smrtnih žrtev, 17 oseb je ranjenih, med katerimi je eden še v nevarnosti za življenje.

Zaradi goste megle je plovno vodstvo na letališču Schwechat prepovedalo pilotu pristati ter mu naznačilo, da se naj poda na letališče pri Linzu.

Neposrednega vzroka nesreče še niso ugotovili. Iz dosedanje preiskave pa je razvidno, da je pilot letala, ko je videl, da hriba ne bo mogel več preleteti, z letalom namenoma tako manevriral, da je glavna sila sunka trčenja prišla na pilotsko kabino na sprednjem delu letala, dočim je trup s potniki bil sorazmerno obvarovan. Svojo požrtvovalnost je glavni pilot plačal z življenjem.

Novi argentinski državni predsednik general Lonardi (levo) v spremstvu svojega zunanjega ministra. (AND)

KRATKE VESTI

Grški kralj Pavle in kraljica Friderika prideta v Avstrijo z otroki na dopust, ki sta ga morala v septembru zaradi nujnih političnih poslov odložiti.

Novi avstrijski poslanik v Lizboni dr. Winterstein je predložil svoja poverilna pisma državnemu predsedniku Portugalske, generalu Lopezu.

Bivši Hitlerjev osebni pilot, Hans Bauer, se je vrnil iz Sovjetske zveze med prvimi nemškimi povratniki. On je eden izmed redkih očividcev Hitlerjevega samomora leta 1945, ko so sovjetske vojske zasedale Berlin.

Italijansko zunanje ministrstvo je naznanilo, da je obisk ministrskega predsednika Segnija in zunanjega ministra Martina v Bonnu preložen na poznejši čas.

Za štipendije na avstrijskih univerzah je dalo 460.000 šilingov na razpolago zvezno ministrstvo za prosveto.

Za odobreno povišanje plač državnih uradnikov v Italiji bo vlada uvedla celo vrsto davkov na potrošnjo, da spravi skupaj potrebni denar.

Eksplozija v angleškem atomskem laboratoriju Harwell je povzročila požar, ki so ga pa kmalu pogasili. Varnostne oblasti so uvedle preiskavo, da ugotovijo, ali je v ozadju sabotaža.

Zapadna Nemčija je imela dne 30. junija 49,934.300 prebivalcev, od katerih je 26 milijonov žensk.

200 milijonov hrenovk izdelajo letno v Avstriji. Dunajsko združenje mesarjev pripravlja za 15. oktobra t. l. posebno proslavo ob priliki 150 letnice „rojstva" te priljubljene klobasne vrste.

Mornarske neveste imajo pogosto smolo, sta morali na lastni koži okusiti dve mladi dekleti iz Hamburga, ki sta se zaljubili v dva turška mornarja ter se vkrcali na njuno ladjo kot „slepi potnici". Ko pa je ladja prispela v Turčijo, ju tamošnje oblasti niso pustile na suho, temveč so ju vkrcale na drugo ladjo in poslale nazaj v Hamburg.

Morski psi so požrli cel cirkus, poročajo iz Brazilije, kjer se je ob severovzhodni obali dežele potopila ladja, na kateri je bil vkrcan celoten cirkus. O ladji in njenem tovoru ni več ne duha in ne sluha ter domnevajo, da so morski psi požrli ljudi in živali na potopljeni ladji.

Dve leti stara deklica je padla iz petega nadstropja neke hiše v Ankari, a se ji pri tem ni prav nič zgodilo. Prav tisti čas je namreč pod balkonom hiše, s katerega je otrok zdrsnil, peljal mimo velik voz, naložen z mehkimi žimnicami, na katere je deklica priletela.

Politični teden

Po svetu . . .

Severna Afrika

Položaj v severni francoski Afriki se je tudi v teku zadnjega tedna poostril. Berberi in Kabili v pogorju Rif so se ponovno uprli, ker Francozi še vedno odločajo z ukrepi za ureditev političnega in upravnega položaja v Alžiru in Maroku.

V zvezi s tem vprašanjem je tudi v Parizu izbruhnila težka vladna kriza, ki sicer formalno še ni dovedla do odstopa vlade, vendar je občutno omajala njen položaj. Desničarski ministri so izstopili iz vlade pod pretvezo, da Francija v Alžiru preveč popušča. Pri zunanje politični debati v parlamentu pa je vsa levica podprla vlado tako, da je dobil ministrski predsednik Faure v parlamentu številčno večino, kar pa še ne pomeni solidne osnove za vlado, ki je po svoji sestavi sredinsko-desničarska. Kakor smo že poročali, so Francozi zapustili sedanje zasedanje Združenih narodov v protest proti sklepu skupščine, da stavi vprašanje Alžira na dnevni red seje Združenih narodov. Francozi namreč zastopajo mnenje, da je Alžir del Francije in je vsa alžirska zadeva notranje političnega značaja. Vsekakor je to vprašanje zelo zapleteno in bo njegova rešitev povzročila v Franciji in na vsem Zapadu še mnogo skrbi.

Razpoloženje v Franciji sami pa označujejo tudi upori rezervistov-vojakov, ki so se uprli prevozu v severno Afriko. Po raznih francoskih vojaških garnizijah se je vojaščina uprla takemu prevozu, ker so pač tla v severni Afriki zelo vroča.

Posarje — Francija in Nemčija

Faure in Adenauer sta se sestala na posvetovanje o Posarju. Pri tem sta ugotovila, da tako Zapadna Nemčija kakor tudi Francija stojita na stališču dogovorjenega statuta. Nista pa se mogla zastopnika obeh držav zmeniti za slučaj, ako bi ljudsko glasovanje dne 23. oktobra ta statut odklonilo.

Dobava orožja

Sovjetska zveza je ponudila Egiptu dobavo orožja. Ta ponudba je ves Zapad zelo razburila in tako je tudi Zapad v enaki meri ponudil dobavo orožja. Zapad namreč se boji dejstva, da bo Egiptu ponudeno orožje zalagalo celo Maroko, kar bi pomenilo ogrožanje vse zapadne obrambne zveze. Arabske države se bodo o tej dobavi orožja posebno pomenile, kar bi seve tudi za državo Izrael pomenilo veliko nevarnost in tako se Izrael trudi, da bi dobil na Zapadu dodatne množine orožja.

Italija in Avstrija

Deseti oktober 1920 ni le dan koroškega plebiscita, marveč tudi datum, s katerim je bila Južna Tirolska odtrgana od Avstrije in priključena Italiji, ki se je prve svetovne vojne udeležila na strani zapadnih zaveznikov in tako bila med zmagovalci, za kar je dobila kot nagrado Južno Tirolsko.

V Angliji

Na Angleškem je bil zbor konzervativne stranke. V zunanje političnih vprašanjih je tudi vprašanje nevtralnosti Nemčije po vzorcu Avstrije prišlo v razpravo. Po sklepu tega državnega zborovanja angleških konzervativcev je nemška nevtralnost za zapadni svet nesprejemljiva.

Sovjeti držijo dano besedo

Ko se je bil dr. Adenauer v Moskvi domenil o vrnitvi nemških vojnih ujetnikov iz Sovjetske zveze, so nekateri še dvomili, če bodo Sovjeti dano besedo tudi držali. Te dni pa je prispela že vrsta manjših in večjih transportov nemških vojakov, predvsem pa generalov, iz sovjetskega ujetništva in to dokazuje, da Sovjeti znajo tudi držati besedo, če hočejo.

. . . in pri nas v Avstriji

Zvezni kancler in njegovi sodelavci so se pretekli teden v glavnem pečali z ureditvijo nove avstrijske vojske. Zvezni kancler je potoval po celi državi, da se s prizadetimi deželnimi vladami pogovori o vseh vprašanjih, ki jih prinaša vojaščina s seboj, in da določi razpored garnizij in ureditev potrebnih vojašnic.

Na Solnograškem že imajo obsežne naprave,

ki so jih zapustili Amerikanci. So tako velike, da bi lahko spravili pod streho vse avstrijsko vojaštvo skupaj, zato si deželne oblasti prizadevajo, da bi vsaj del stavb dobile na razpolago za stanovanjske potrebe prebivalstva. Ni gotovo, da bo tej želji ugodeno, kajti govori se, da so si Amerikanci ob predaji izgovorili posebne pogoje, po katerih so avstrijske oblasti obvezane, da prostore vzdržujejo še naprej v uporabnem stanju; stavbe bi morale ostati proste, da bi mogle v danem primeru služiti za vojaške namene.

Tudi Sovjeti so darovali Avstriji precej orožja,

medtem tudi 20 letal. V tej zvezi je zvezni koncler izjavil, da so vse zasedbene sile prepustile Avstriji nekaj orožja in se je vsem zahvalil. V Ennsu bo ustanovljena častniška šola za novo vojsko namesto nekdanje v Dunajskem Novem mestu.

Kot se sliši, bo glavno vojaško letališče Hörstling pri Linzu, kjer so doslej bili Amerikanci.

Avstrijski škofje zahtevajo vojaške duhovnike,

ki bodo nadaljevali staro tradicijo avstrijske vojske, ker je vojaštvo telo zase, s svojo organizacijo in s svojimi posebnimi potrebami, za katere ne morejo skrbeti civilni duhovniki, ki so že itak preobremenjeni na župnijah. Škofje zahtevajo, da se posebni stalež vojaških dušnih pastirjev primerno uredi v ustroju vojske, podobno, kot je to urejeno pri vseh krščanskih narodih. Ker ni mogoče nobene vojaške sile zgraditi brez tradicije, kot je izjavil zvezni kancler, je pričakovati, da bo zadeva urejena v smislu želj škofov.

V parlamentu bodo znova razpravljali o zakonu

o rehabilitaciji nacistov,

ki je že bil pred časom izglasovan, a ga je Zavezniški kontrolni svet odklonil in zaradi tega ni mogel stopiti v veljavo. Ker je pa sedaj Avstrija svobodna, ga bodo ponovno izglasovali. Po tem zakonu bi naj nacisti dobili nazaj zaplenjeno premoženje in pravice do pokojnin. Vse uradne spise bodo na novo pregledali in v veljavi bodo ostale le sodbe in kazni za grozodejstva, ki so jih posamezni nacisti zagrešili. Vendar izgleda, da se bo večina tudi tukaj izmazala, ker se vsi izgovarjajo, da so morali tako ravnati po višjem povelju in pod vojaško disciplino. Tistih pa, ki so ta povelja dajali, pa ni mogoče izslediti . . .

Prerekanja zaradi podjetij USIA

med obema koalicijskima strankama so se zadnje čase precej polegla. Socialisti so namreč ponovno trdili, da namerava OeVP razprodajo podjetij USIA. Proti temu pa je glavni tajnik ljudske stranke **Maleta** ostro nastopil in dejal, da so socialisti pri upravi podjetij USIA itak soudeleženi in morajo za ukrepe o teh podjetjih nositi tudi soodgovornost, kar je pogoj za obstoj koalicije. Izgleda, da je to zaleglo, posebno ker je iz krogov OeVP bilo znova slišati glasove, da bi bilo vendarle bolje razbiti koalicijo in iti na nove volitve, za kar pa socialisti niso prav nič navdušeni, vsaj za sedaj.

Na Predarlskem so stavkali delavci in nameščenci

kot protest proti dviganju cen, nakar so pristojne oblasti izjavile, da bodo storile potrebne korake, da porast cen ustavijo. V tej zvezi je posebno kočljivo vprašanje cen mleka, ki so kljub splošnemu porastu cen ostale nizke in kmetijski krogi upravičeno zahtevajo njih zvišanje.

Nekaj o porastu prebivalstva po vojni

Po drugi svetovni vojni so se prirastki prebivalstva v različnih evropskih državah na splošno dvignili, tako da je naravni tok gibanja prebivalstva sam poskrbel, da se zacelijo rane dolge in krvave vojne. Tako je na primer Francija, ki je v času med obema vojnama imela najnižji naravni prirastek prebivalstva — Francoze so splošno nazivali „narod, ki umira" — po drugi vojni zopet dosegla normalne odstotke prirastka prebivalstva.

Poslabšal se pa je položaj v Avstriji, kjer je odstotek prirastka rojstev šel znatno navzdol. Po zadnjem ljudskem štetju je od 1,819.000 družin v Avstriji 994.000 brez otrok in 472.000 družin ima le po enega otroka. Le 3000 družin ima po 7 ali več otrok. Na 1000 prebivalcev je bilo v Aleksandriji (Egipt) 54 rojstev, v New Yorku (USA) 20, v Hamburgu 10, a na Dunaju 7.

Po podatkih lanskega ljudskega štetja v Jugoslaviji pa je razvoj prebivalstva ugodnejši kot prejšnj leta.

Število umrlih na tisoč prebivalcev, ki je znašalo leta 1952 11,8 in predlanskim 12,4, se je znižalo lani na 10.8. To razmerje se približno sklada z evropskim povprečjem, ugodnejše pa je od tistega, ki so ga leta 1952 zaznamovali v Avstriji, Franciji, Veliki Britaniji in še v nekaterih evropskih deželah. Leta 1921 je znašalo povprečje v Jugoslaviji na 100 prebivalcev 20.9, leta 1939 pa 14.9.

Umrljivost dojenčkov v Jugoslaviji je še vedno dokaj visoka, in sicer 101.8 na tisoč živih rojenih otrok.

Leta 1952 je znašala umrljivost otrok 105,2, leta 1953 pa celo 118.5.

Prav tako so velike razlike med posameznimi republikami. Največ novorojenčkov je umrlo v gospodarsko slabo razvitih pokrajinah, predvsem v Bosni in Hercegovini in v Makedoniji, — najmanj pa v Sloveniji, Črni gori in v ožji Srbiji. Zaradi znižanja umrljivosti je Jugoslovija zabeležila lani tudi največji naravni prirastek prebivalstva v svoji zgodovini, in sicer 304,363 ali 17.66 na 1000 prebivalcev.

Iz objavljenih podatkov o življenjski statistiki za minulo leto je razvidno, da matere v Jugoslaviji rodijo predvsem med 20. in 24. letom, saj se je prav materam te starostne dobe rodilo lani od skupno 491.000 kar 169.000 otrok.

Statistični podatki so zabeležili tudi 132 mater, mlajših od 15 let, in 767 starejših od 50 let.

Francoska policija je zaprla francoskega novinarja Roberta Barrata zaradi „delovanja v škodo francoske varnosti". Imenovani novinar je pred kratkim objavil razgovor z voditeljem alžirskih upornikov **Amarjem Uamranom**, ter je v svojem članku zagovarjal upornike in iznesel ostre obdolžitve proti francoski upravi.

Ali bo Eisenhower še kandidiral

Srčni napad, ki je odkril svetu, da je njegovo zdravje šibko in se utegne zaradi tega umakniti iz političnega življenja, je znatno vplival na politični položaj v Ameriki, kot nam piše naš dopisnik T. M. iz Washingtona:

„Sedaj, ko se predsednikovo zdravstveno stanje izboljšuje, ni več tako gotovo, da se bo predsednik umaknil iz politike. V skoraj vseh državah na svetu so namreč bili državniki, ki so si po podobni bolezni opomogli in nadaljevali svoje politično delo.

Zelo verjetno je, da si predsednik sedaj še bolj želi umakniti iz politike kot poprej. Po drugi strani bi pa opozicionalna demokratska stranka njegov izstop iz politike pozdravila, kajti s tem bi njene možnosti za zmago pri prihodnjih volitvah za predsedništvo države znatno narasle.

Republikanska stranka bi namreč izgubila moža, ki ji je pridobil največ glasov s svojim osebnim prestižem in priljubljenostjo med ljudstvom. Pri volitvah leta 1952 je približno 5 milijonov volilcev glasovalo za Eisenhowerja, ne pa za parlamentarne kandidate republikanske stranke, tako da je republikanska stranka pri predsedniških volitvah s svojim kandidatom Eisenhowerjem odnesla veliko večino, dočim je številčna moč obeh strank v parlamentu ostala precej izenačena, a pri poznejših delnih volitvah je pa celo demokratska stranka prišla v večino.

Vendar bi bilo preuranjeno trditi, da so možnosti republikanske stranke brez Eisenhowerja za zmago pri volitvah zelo majhne. Pod Eisenhowerjevim vodstvom se je namreč notranji ustroj republikanske stranke popolnoma spremenil. Predvsem je Eisenhower s svojim vplivom dosegel, da so v stranki sami prevladali mlajši, napredno misleči ljudje, ki so tej pretežno konservativni stranki dali nov program in nova gledanja na mnoga vprašanja. Po drugi strani pa je takozvana „reakcionarna desnica" zelo izgubila na vplivu. Nadalje, organizacijska mreža stranke je bila ojačena z novimi silami in razpredena po celi državi in bodo vsekakor prihodnje volitve — četudi morda brez Eisenhowerja — odprta tekma, katere izida ni mogoče vnaprej napovedati."

SLOVENCI
doma in po svetu

Nov misijonar v Avstraliji

Preč. p. Bernard Ambrožič, ki je 30 let deloval med slovenskimi izseljenci v Ameriki, je prispel v Avstralijo. Nastanil se je v frančiškanskem samostanu v Sydneyu, kjer bo vodil dušno pastirstvo Slovencev in urejeval list „Misli", prvi slovenski list v Avstraliji, ki sedaj izhaja četrto leto. P. Ambrožič je znan širom Amerike, kjer je sodeloval pri verskem mesečniku „Ave Marija", ki ga izdaja frančiškanska družina na ameriških Brezjah v Lemontu. Mnogim slovenskim brezdomcem je preskrbel s svojimi vsestranskimi zvezami drugi dom v Ameriki, kjer žaluje za njim nešteto hvaležnih src. Vsem Slovencem pa je postal p. Ambrožič znan po povesti „Tonček s Sloma", ki jo je izdala Mohorjeva družba v Celovcu kot redni dar za pričujoče leto. V tej povesti pisatelj z mojstrsko roko slika domači kraj, otroška leta in mladost svetniškega ustanovitelja Mohorjeve družbe lavantinskega škofa Antona Martina Slomška.

Knjižni program Slovenske Matice

Lansko leto je Slovenska Matica obhajala 90-letnico obstoja in je po daljšem presledku zopet obnovila svoje delo.

Slovenska Matica je ena najstarejših slovenskih založb in je v preteklosti založila mnogo izvirnih del ter oskrbela prevode najslavnejših del iz svetovne književnosti kot Reymontovih „Kmetov", Tolstojeve „Vojne in miru", cele vrste Shakespearejevih del, Cervantesovega „Don Kihota" in drugih. Letos bo izdala tudi Kosove velike „Zgodovine slovencev."

V okviru redne zbirke bo izšel nov izvirni roman Franceta Bevka „Črna srajca", ki posega v dobo fašističnega terorja na Primorskem med dvema vojnama. Nadalje je napovedana nova zgodovina slovenskega slovstva, ki jo pod vodstvom glavnega urednika Lina Legiše, — ki bo poleg tega obdelal romantiko, — sestavljajo še naslednji sodelavci: ljudske pesmi obdeluje Boris Merhar, pripovedništvo Milko Matičetov, pismenstvo in uvodni pregled razvoja književnega jezika France Tomšič, protestantizem in protireformacijo z barokom Mirko Rupel, razsvetljenstvo Alfonz Gspan. Nova izdaja zgodovine slovenskega slovstva je splošna potreba in je le upati, da bo nova knjiga tudi splošno uporabna.

V zbirki Vezana beseda pa izide Shakespearjeve drama „Rihard III." v prevodu pesnika Mateja Bora in z obširnim uvodom režiserja in dramatika dr. Bratka Krefta.

Med filozofskimi deli pa bodo izšli Platonovi „Poslednji dnevi Sokrata", Descartesova „Razprava o metodi" in Lukrecijeva filozofska pesnitev „O naravi" v prevodu člana Akademije Sovreta. Med izrednimi publikacijami pa je predvidena študija univ. prof. Melika „Štajerska s Prekmurjem in Mežiško dolino".

NA GREGORIJANSKI UNIVERZI V RIMU ŠTUDIRA 58 NARODNOSTI

„Gregoriana" je naslov papeške univerze v Rimu, ki jo vodijo očetje jezuiti in na njej študirajo izbrani gojenci iz vseh katoliških škofij sveta. Letos ima „Gregoriana" vpisanih 2500 slušateljev, ki pripadajo 58 narodnostim. Prihajajo iz 550 škofij iz vseh petih kontinentov. Med njimi je tudi znatno število redovnikov, ki pripadajo 90 različnim redovom. Univerza ima pet fakultet: bogoslovno, filozofsko, pravno, zgodovinsko in misijonsko.

ORKAN RAZDEJAL MESTO V MEHIKI

Pristaniško mesto Tampico je razdejal orkan „Janet". Obseg te vremenske nesreče pomeni za Mehiko pravo narodno nesrečo. V Tampico je 60.000 prebivalcev brez strehi. Po poplavljenih ulicah rešujejo ljudi s čolni. Vse železniške in telefonske zveze so prekinjene. Tudi javni red in varnost sta ogrožena, ker so zlikovci izrabili stisko prebivalstva in začeli pleniti po razdejanih hišah, Postavili so straže proti tatvinam.

IZ UREDNIŠTVA

Uredništvo lista „Naš tednik - Kronika" izjavlja, da je članek o šolskih razmerah v Lepeni, ki je bil objavljen v št. 37 z dne 15. septembra 1955, napisal dr. T. na podlagi šolskih zvezkov otrok iz Lepene in Lobnika. Teh šolskih zvezkov pa ni posredoval šol. upravitelj na Obirskem, g. V. Polanšek, ampak jih je uredništvo dobilo po drugi poti.

„Naš dom" V NOVI IZDAJI

Po dolgem čakanju smo za novo šolsko leto dobili drugo izdajo sodobnega učbenika „Naš dom".

Zunanjost in oprema knjige sta tako olepšani in izpopolnjeni, da druge izdaje s prvo skoraj ne moremo primerjati.

Knjiga je namenjena za drugo in tretjo šolsko stopnjo. Berila so izbrana z veliko skrbjo, ljubeznijo in razumevanjem ter so prilagojena starosti in duševnosti otrok. Številna berila so tudi okusno in posrečeno ilustrirana, tako da slika ponazoruje vsebino besedila.

Zelo posrečena je tudi vsebinska razdelitev snovi, ki se naslanja na štiri letne čase. Tradicionalni prazniki, ki so nekaki mejniki našega družinskega življenja ter se otroku že v nežni mladosti trajno vtisnejo v spomin za celo življenje, so v knjigi primerno opisani. Tako vsi sveti, božič, velika noč. Zato je knjiga veren odraz slovenskega družinskega življenja, ki je tudi osnova, na katero opre učitelj svoje delo v šoli in ravno zato mu snovna razdelitev knjige zelo olajšuje delo ter mu je zanesljiv kažipot pri njegovih naporih.

Poleg večjega števila poučnih in vzgojnih beril oživljajo knjigo primerno izbrane domače pravljice.

Dobro izbrane pesmi pa kažejo, da se je sestavljalec znal približati otroški duši, na katero ravno pesem zelo močno vpliva, kajti vtis besede ritem in rima še poudarita.

Odlika knjige je tudi v tem, da se je sestavljalec znal izogniti predolgih ali vsebinsko praznih in dolgoveznih beril ter da je pri izbiri v znatni meri upošteval domače koroške avtorje. Vsako berilo je lepo zaokrožena celota, ki v kratkih, enostavnih in lahko umljivih stavkih podaja izbrano snov.

Na koncu knjige je tudi seznam, ki olajšuje iskanje posameznih beril in iz njega samega je razvidno, koliko truda in ljubezni je sestavljalec vložil v to delo, da je iz obširne slovenske mladinske literature izbral stvari, ki res odgovarjajo posebnim potrebam naših šol in bodo koristno služile šoli, otrokom in učiteljem.

Vidi se, da je knjigo sestavil strokovnjak, ki ve iz dolgoletne prakse, kaj zahteva otroška duša in obenem kaj zahteva moderna vzgojna metoda.

Osnovna, a najtežja zahteva modernega vzgojeslovja, ki jo stavi učitelju, je, da doume otroško dušo in da zadene jezikovni izraz, ki bo za otroka razumljiv. In to je tudi glavna zahteva za dobro šolsko knjigo. Priznan nemški strokovnjak je ob prebiranju „Našega doma" izrazil misel, da bi bilo dobro prevesti to knjigo v nemščino, kajti tako zelo odgovarja modernim zahtevam moderne vzgoje.

Tu pa tam bo pozorni čitatelj našel nekaj tiskovnih napak in morebiti bi se dal kak izraz nadomestiti z drugim, posebno pri sestavkih starejših avtorjev. Ne le, da je vsako popravljanje kočljiva stvar, je na tem področju slovenska jezikovna praksa tudi precej prožna in sam „Pravopis" pogosto dopušča več izraznih oblik.

Šolniki vsak dan stopamo pred ukaželjne obraze malčkov, ki so nam zaupani v vzgojo, pri našem delu hudo pogrešamo dobrih učnih pripomočkov. Zato znamo prav ceniti vrednost te knjige in smo tako sestavljalcu kot tudi deželnemu šolskemu svetu, ki je knjigo založil, zanjo hvaležni. Knjiga stane samo 18 šilingov.

Učitelj.

Kako je nastal „Scotland Yard"

Pred dvesto leti je v Londonu bila v veljavi postava, pa kateri je moral vsak meščan enkrat na mesec vršiti nočno stražo, ker mesto še ni imelo svoje policije, kajti njegovi prebivalci se niso hoteli odreči svobodi in se podrediti oblasti policije.

Bogatejši ljudje so se tej neljubi dolžnosti izognili tako, da so si najeli namestnika, ki je zanje opravil nočno službo. Tak nadomestni nočni stražar je postal precej razširjena ustanova in dobil priimek „Charlie" (Karlček) ter je vršil službo za dva penija (angleški denar) na uro. Vendar mesto se je širilo in prebivalstvo je naraščalo. Ko je mesto že štelo en milijon prebivalcev in imelo nad 8000 ulic, izmed katerih so bile mnoge ozke in ponoči nič razsvetljene, je bilo v službi le 55 „Charlijev".

Zato ni čuda, da sta se razbojništvo in tatvina splošno razpasla, kajti „Charlijev" je bilo premalo in vsak je gledal, da je kako živ prebil noč in prejel svoj pogosto res z velikim strahom prisluženi denar. Viri iz tedanjih časov poročajo, da je bilo v Londonu okrog 8000 razbojniških gnezd, a poleg tega še 60 velikih zločinskih organizacij, ki so si mesto med seboj razdelile v „revirje", v katerih so smeli samo člani njihove tolpe pleniti, krasti, ropati in ubijati. Povrh tega je obratovalo 50 ponarejevalnic denarja. Vendar kdor je padel v roke oblasti, mu je trda predla, kajti zakoni so bili silno strogi in, kdor je ukradel hlebec kruha, je bil obešen prav tako kot tisti, ki je umoril peka.

Šele leta 1748 je Henry Fielding ustanovil prvi urad, ki je vršil policijske naloge. Začel je s četico 60 mož na konjih in v elegantnih uniformah s cilindri na glavah. Ti so preganjali londonske cestne razbojnike. Poleg tega pa je ustanovil še drugo skupino, ki so jih imenovali „Runnerje", tekače, katerih naloga je bila, da so odkrivali zločinstva. Četudi so bili to prvi policaji, ki so začeli svoje delo opravljati na strokovni način, so le malo podobni današnjim tajnim detektivom. Nosili so rdeče suknjiče in pravijo, da so bili postavni, dobro rejeni možaki. Njihovo orožje je pa bila palica in — raglja, s katero bi naj plašili tatove in vlomilce! Šele pred 70 leti so ragljo nadomestili s piščalko. Angleži tako ljubijo svobodo, da so raje pustili, da so jih zlikovci ropali in celo ubijali, a svoji policiji niso hoteli dati orožja.

Urad te policije je bil na Bow Street in so se po njej imenovali ti prvi policaji „Bow Street Runners". Okoli leta 1800 je bilo že 300 detektivov, ki so se vzdrževali s honorarji (plačami), ki so jih prejemali od zasebnikov, katere so varovali pri njihovih poslih in na potih po mestu. Bavili so se pa tudi, vedno le po naročilu prizadetih, z razkrivanjem vlomov, cestnih napadov ter zasledovanjem storilcev. Poleg honorarja jim je pripadel še denar, obleka, konji in orožje zločincev, seveda če so jih ujeli.

Vendar je policijska ustanova vedno bolj prehajala v javne roke in je skrb zanjo prevzela mestna občina. Leta 1829 je bilo v Londonu že okrog 1000 stalno plačanih policajev, ki so jim rekli „Bobby", po notranjem ministru Robertu (po domače Bobby) Peelu, ki je varnostno službo na novo preuredil. Sedež londonske policije se je preselil v poslopje, v katerem so svojčas stanovali škotski kralji in zato nosi ime „Scotland Yard"; sčasoma se je to ime prijelo policije. Leta 1843 so pa ustanovili posebni detektivski oddelek, ki je kmalu zaslovel, kajti pri njem so sodelovali tudi slavni znanstveniki, posebno fiziki in kemiki. Poleg resničnih uspehov v razkrivanju zločinstev pa so pomagali Scotland Yardu k njegovemu sedanjemu slovesu tudi pisatelji kriminalnih romanov, v katerih je pogosto glavni junak bistroumni detektiv Scotland Yarda, ki zna razmotati še tako zamotan zločin.

Zakaj toplota zemlje narašča

Naša zemlja stalno oddaja toploto, in kljub temu so znanstveniki ugotovili, da njena temperatura narašča. Nihče ne ve povedati, kaj je vzrok temu in s podporo Združenih narodov (UNESCO) bodo geofizični strokovnjaki leto 1957/58 posvetili študiju tega pojava. Sodelovali bodo učenjaki 38 držav. Po celi zemeljski površini bodo na zato posebno izbranih mestih postavili opazovalnice, ki bodo opremljene z najmodernejšimi merilnimi pripravami, a na posebnih sestankih bodo potem strokovnjaki dobljene podatke primerjali in skupno študirali. S pripravami bodo že začeli letos.

Dejstvo, ki je napotilo znanost k temu z velikimi stroški združenemu načrtu, je ugotovitev, da se je toplota, ali klima naše zemlje od leta 1900 do danes zvišala za 1,22 stopinje Celzija. To je samo na sebi zelo majhna sprememba, vendar je spravila znanstvenike v veliko zadrego in zaskrbljenost, kajti če bi vsakih petdeset let temperatura naprej tako naraščala, bi se klimatične razmere temeljito spremenile in tam, kjer danes zelenijo polja in šumijo gozdovi, bi nastale puščave in goličave.

Zato hočejo ugotoviti, ali je to zvišanje nastopilo po celi zemeljski krogli, kajti doslej so izvršili merjenja samo na severni polobli zemlje, kjer so ugotovili, da se gmota ledu okrog severnega tečaja počasi taja. Isto so opazili tudi na ledenikih po evropskih planinah, namreč da se umikajo nazaj, da se zmanjšujejo. V program bodočih raziskovanj bodo pa vključili tudi Antartiko, to je pokrajino okoli južnega tečaja, ki jo tudi obdaja ogromna gmota ledu. Meri približno 15,6 milijonov kvadratnih kilometrov in tvori največjo „ledenico" na svetu. Ta kontinent je bil doslej le malo raziskan.

Poleg teorije, da notranja toplota zemlje narašča, kar povzroča taljenje ledu na površini in zvišanje temperature, pa so nekateri vremenoslovci mnenja, da bi se dalo razložiti zmanjšanje ledu in povečanje toplote z nekaterimi kemičnimi spremembami v ozračju ali atmosferi. Med sestavinami zraka se nahaja plin ogljikov dvokis dioksid). Pri človeškemu in živalskemu dihanju, pri rasti rastlin, pri vretju, pri izgorevanju različnih snovi se tvori plin in prehaja v zrak, stalno iz dneva v dan, odkar je življenje na našem planetu. Kljub temu pa znaša količina tega plina v zraku le 0,03 odstotka. Vremenoslovci domnevajo, da se količina tega plina v zraku veča in po njihovih računih bi v primeru, da se je zvečala samo za polovico, povzročila dvig temperature za 1 stopinjo Celzija.

Po teh računih je človeštvo, ki je samo od leta 1900 pa do letos skurilo okrog 1000 milijard ton premoga, pripomoglo k temu, da se je toplota zemlje dvignila.

Šele nova raziskovanja bodo morda dala dokončni odgovor na ta vprašanja.

Atomske bombe — STARA ŠARA?

Poleg tistih, ki s črnimi barvami slikajo nevarnosti bodoče atomske vojne, se pa pojavljajo tudi glasovi, ki pravijo: „Če pa do vojne ne pride, kaj pa potem z velikimi zalogami bomb, ki sta jih Amerika in Sovjetska zveza nagrmadili?"

Velike množine radioaktivnih snovi, ki so v bombah nakopičene, so namreč stalna nevarnost, tudi če so skrbno shranjene v posebno izoliranih skladiščih, ker bi lahko radioaktivni žarki, ki jih te bombe oddajajo, v daljši dobi zastrupili zemljo in ozračje. Nekateri predlagajo, da bi naj enostavno z najmodernejšimi raketami to nevarno ropotijo izstrelili na luno.

Toda nemški fizik Walter Greiling je iznašel enostavnejšo in cenejšo, a prav tako učinkovito metodo. Ugotovil je, da zadostuje le majhna količina neke posebne kovine — gandolina, da odvzame sleherni škodljev učinek radioaktivnim žarkom atomske bombe. Ta kovina se nahaja v večjih količinah na otoku Madagaskar, ki je francoska kolonija. Ta kovina tako rekoč požira nevarne nevtrone, ki sprožijo atomsko eksplozijo. Morda bo v bodočih atomskih napravah poseben preparat te kovine prevzel isto službo kot sedaj naprave proti požaru v hišah.

FRAN ERJAVEC, PARIZ:

KOROŠKI SLOVENCI

II. DEL

(59. nadaljevanje)

Dvaindvajsetletnega nadvojvodo Karla je poslal oče že spomladi l. 1563. v namenjene mu dežele, da bi sprejel njih poklonstvo ter se seznanil z njimi. Kranjski, štajerski in koroški stanovi so se bili že pred tem dogovorili, da bodo ob priliki poklonstva zahtevali tudi svobodo za luteranstvo in prisego na evangelij, vendar se je znal nadvojvoda tej zahtevi potem spretno izogniti. zlasti ker je tedaj veljalo znano pravilo, da vladar določa tudi vero svojih podložnikov (:„Cuius regio, eius religio"). Odločno je odklonil spremembo dotedanjih običajev in tako se je pravzaprav že tedaj začel žilav boj med katoliškim vladarjem in protestantskimi stanovi, ki je trajal potem do konca Karlovega življenja.

V Celovec je prispel nadvojvoda iz Gradca in tu so se sporazumeli tako, da se izvrši slovesno poklonstvo 17. IV. 1563 pač na Gosposvetskem polju, toda brez starega „nadležnega ustoličevanja po vojvodskem kmetu". Sedeč na vojvodskem prestolu, je sprejel nadvojvoda le stanove, ki so mu obljubili vdanost, nakar je tudi Karel obljubil varovati stare deželne pravice. Po slovesni obojestranski zaprisegi se je vršila potem slovesna pojedina na bližnjem gradu Plešivcu (Tanzenberg).

Ko je potem oče dobro leto zatem umrl, je prevzel mladi nadvojvoda tudi vlado svojih novih dežel. Znašel se je pred istimi težkočami kot njegov oče, le da so bile njegove moči še mnogo šibkejše. Oče mu je zapustil nad 1.2 milijonov gld. dolgov, njegovim južnovzhodnim mejam je grozila še večja turška nevarnost kot poprej, ker je bil sultan prepričan, da si bo habsburške dežele po njih razdelitvi še laže podjarmil, a v deželi je vladala zaradi slabe letine prava lakota.

Te težave so skušali do dna izrabiti protestantski stanovi. Mladi nadvojvoda je želel zlasti pod vplivom svoje žene Marije nadaljevati strogo katoliško politiko svojih prednikov (njegov glavni svetovalec je bil prva leta grof Cobenzl, čigar rod je izviral s Koroškega in je znal tudi slovensko). Toda v tem pogledu je našel le malo opore celo pri svojem bratu, cesarju Maksimilijanu II., ki se je sam nagibal k protestantizmu, stanovi pa so mu le neradi in šele po dolgih pogajanjih vsako leto posebej dovoljevali komaj del tistih velikih vsot, ki jih je nujno rabil za pokrivanje svojih velikih dolgov, za oboroževanje in za okrepljevanje Vojne krajine. Za l. 1568. je n. pr. zahteval od Koroščev 250.000 — 300.000 gld, a dovolili so mu po tritedenskih pogajanjih komaj 173.000 gld.

Posebno hudo breme je pomenjalo vzdrževanje Vojne krajine, kjer so koroške čete navadno prevzemale obrambo Petrinje in Kostajnice (blizu Zagreba), a udeležene so bile tudi pri obrambi še drugih postojank. Za samo zgraditev nove velike trdnjave Karlovec je prispevala Koroška 100.000 gld, a od celotnih letnih stroškov v znesku nad pol milijona gld za vzdrževanje vse Vojne krajine je prevzela Koroška 145.000 gld.

Protestantski stanovi so znali te večne vladarjeve denarne stiske seveda spretno izrabljati za pritožbe proti propadanju cerkvenega življenja in za svoje zahteve po verski svobodi za protestante, o kakršni pa na drugi strani niso hoteli niti slišati protestantski knezi za katoličane v Nemčiji. Nadvojvoda je prav dobro vedel, da tiči za temi pritožbami in zahtevami predvsem stremljenje, da bi čim bolj zmanjšali vladarjevo oblast sebi v prid, vendar se ni mogel spustiti v odkriti boj z njimi. Kakor že njegov oče, je moral tudi Karel le prevečkrat mirno gledati vedno drznejša nastopanja protestantov in jim popuščati. Toda zakonitega priznanja protestanti še vedno niso mogli doseči, zato je bil ravno stalni cilj stanov, da dosežejo še tega.

Nadvojvoda je tudi dobro vedel, da je večina stanovskih pritožb proti cerkveni upravi čisto upravičena. Toda jako krivično bi bilo zvračati krivdo le na vodilne cerkvene kroge. Pri teh se je že začela pod vplivom tridentinskega cerkvenega zbora jasno kazati resna volja po temeljitejših izboljšanjih in sta tako patriarh kakor tudi salzburški nadškof sklicevala pokrajinske cerkvene zbore, ki naj bi izvedli ta izboljšanja. Toda ravno nadvojvoda sam je v svoji kratkovidnosti prepovedal izvrševanje njih sklepov, ker da prihajajo „iz inozemstva" in da bi bila s tem kršena njegova vladarska oblast. Podobno je bilo tudi s sklepi škofijskih sinod, pri čemer se je bila vnovič maščevala neopravičljiva zamuda, da se pri nas ni pravočasno poskrbelo za ustanovitev tako potrebnih domačih škofij.

(Dalje prihodnjič)

Pri nas na Koroškem

CELOVEC

Vsako nedeljo in praznik je v stari bogoslovni cerkvi v Priesterhausgasse nedeljska služba božja ob pol 9. uri.

Obenem opozarjamo vernike, da je v zimskem času, to je od oktobra do junija vsako nedeljo in praznik v isti cerkvi tudi popoldanska pobožnost in sicer ob 4. popoldne. Vsi slovenski verniki v Celovcu so vabljeni k popoldanski pobožnosti.

DENAR LEŽI NA CESTI

Da, prav ste brali. Denar leži na cesti in sicer ne samo tam v deželi neomejenih možnosti, ampak tudi pri nas. Če ga hočete najti, ga morate seve iskati; pri tem pa vam hočemo pomagati. Današnji številki je priložena priloga. Preberite priloženo brošurico in, ko boste z branjem gotovi, boste tudi vi rekli, da denar leži res na cesti.

ŠTEBEN V PODJUNI

Kakor izgleda, se je smrt pri nas zadnje čase precej udomačila. Kar zaporedoma mrjejo farani in tega mi nismo vajeni, ker je pač majhna fara in je vsako leto samo nekaj smrtnih slučajev. Letos pa se jih je že kar cela vrsta podala v večnost, kot bi vsi čakali na nove zvonove, ki smo jih pred kratkim dobili, da jim tako zapojejo na zadnji poti v slovo.

Nenadoma in nepričakovano je zatisnil v ponedeljek, dne 3. oktobra svoje trudapolne oči za vedno Janez Luschin, Dežmarjev Hanzl — kakor smo ga imenovali. Star je bil 71 let. Vzrok njegove smrti je bil rak na želodcu, ki mu je grenil življenje in mu odprl vrata v večno življenje. Pokopali smo ga ob dobri udeležbi pogrebcev na farnem pokopališču v Štebnu, dne 5. oktobra. Pogreb je vodil č. g. župnik Posch ob asistenci č. g. župnika v pok. Wölfla.

Poroka Vrečar - Goršič

V soboto dne 8. oktobra sta si v župni cerkvi v Št. Rupertu pri Velikovcu obljubila večno zvestobo gospodična Anica Goršič, učiteljica, in dipl. ing. Stane Vrečar.

Nevesta je več let delovala kot učiteljica na gospodinjski šoli šolskih sester v Št. Rupertu, a zadnja leta je bila urednica gospodinjske strani v „Našem tedniku" in obenem vršila upravniške posle pri listu.

G. dipl. inž. Vrečar pa je končal univerzitetne študije v Gradcu in je pred kratkim nastopil službo v nekem velikem industrijskem podjetju. Vsa leta svojega akademskega življenja se je dipl.-ing. Vrečar aktivno udejstvoval v visokošolskih kulturnih organizacijah.

Gojenke šentruperške šole so svoji bivši učiteljici, — ki je poleg strokovnega dela tudi pripravljala gojenke na številne javne nastope, — priredile lep sprejem. Poročne obrede je opravil č. g. dr. Ignacij Lovrenčič, a pri poročni maši je ubrano prepeval pevski zbor pod vodstvom č. g. Miheliča.

Gospa Anica se je dolga leta s svojim pogosto na zunaj neopaznim, a v stvari bistvenim delom, globoko vključila v kulturno življenje koroških Slovencev, ki smo ji za njen nesebični trud iz srca hvaležni. Njena osebna skromnost in zadržanost daje njenemu delu še toliko večjo vrednost. Upamo tudi, da nam bo tudi v bodočnosti posvečala svoje sposobnosti.

Mlademu paru želimo obilo sreče na življenjski poti in obilo božjega blagoslova!

ŠT. VID V PODJUNI

Na žegnanjsko nedeljo, dne 9. oktobra smo obhajali v Št. Primožu kar dve poroki s svatbo pri Voglu. Poročila sta se Fridl Škrutl in Ančka Kummer, pd. Oslova v Veselah, ter njena sestra Frida, ki je vzela za moža Rupičevega v Goričah. Vsem novoporočencem, ki so si pred oltarjem obljubili zakonsko zvestobo do groba, želimo mnogo sreče.

Z novim šolskim letom smo dobili tudi novega učitelja, in sicer domačina g. Franca Sadnikarja. Upamo, da nas še ni čisto pozabil in kot domačin se je gotovo že spet uživel v naše razmere. Želimo mu vsi, da bi se med nami prav dobro počutil in imel na naši šoli mnogo uspeha.

ŠT. JAKOB V ROŽU

Kam s sadjem?

Ker že precej dolgo iz našega kraja v listu ni nobenega poročila in da bi kdo od mnogih bralcev ne prišel do vtisa, da središče Roža peša na življenjski volji, hočemo bežno dokazati v naslednjem, da temu ni tako. Celo poletje so se trudili naši kmetje ob težavnih vremenskih prilikah za vsakdanji kruh na poljih in senožetih. Povsod je bilo opazati, da manjka ljudi in težko zmagujejo vsa opravila, ki jih je bilo treba koncentrirano opravljati v redkih sončnih dnevih letošnjega mrzlega poletja. Ob tej priliki je treba priznati uslužno pomoč tukajšnje strojne postaje (Maschinenhof), ki že leto dni uspešno pomaga na polju in pri raznih tovornih dobavah. Z letnimi pridelki se splošno čuje, da so ljudje zadovoljni in je dovolj krme za zimo in tudi žito povprečno dobro izdajalo. Trenutno pa dela ljudem skrbi izredno bogata letina sadja, kam ga bodo spravili, ker ni povpraševanja za njim. Menda jabolk na Solnograškem letos ni in še večje pomanjkanje sadne letine je v Nemčiji. Če je temu tako, se sprašuje splošno, zakaj pristojne oblasti in še bolj Kmetijska zbornica — ki mnogo navaja v vseh panogah na čim večji pridelek — da tukaj ne zmorejo (ali ne smejo ali pa nočejo!?) planirati okoliščine do trga in prepuščajo kmeta v obupavanju nad izredno dobrimi pridelki v sadovnjakih. Še sedaj pa dobiš v šentjakobskih trgovinah v prodaji inozemska (italijanska) jabolka. Da se ob takih dejstvih najnavadnejši človek upravičeno sprašuje, kje so odgovorni činitelji za gospodarska področja v deželi in kaj je takemu stanju krivo? Mnogo sadja se bo predelalo sicer v mošt, precej težka količina namiznega sadja pa zastaja v resno skrb, kam z njim, ko ni nobenega povpraševanja za njim. — V Št. Jakobu samem je na mestu, kjer je svoj čas stal Nagelnov mlin, postavljena nova, hidravlična moderno opremljena moštna stiskalnica. Kar v prvem obratnem letu bo gotovo dosegla pomemben rekord opravljenega dela.

Občinski svet je sklepal

V letošnjem letu je občina izvršila na občinski cesti v Dragožiče, to je vas v podgorski fari, obširnejša popravila. Deloma so ovinke na stari poti sploh odrezali, tako da je ta majhna vas sicer prišla v tem primeru do zelo lepo izpeljane in dobro fundirane, predvsem pa razširjene dovozne poti. Ker je občinski svet pred letom dni napravil sklep in sprejel to cesto iz kategorije vaškega soupravljanja v 100 % občinsko upravo, so stala tozadevna popravila občinsko blagajno preko 140.000.— šilingov. Pred kratkim pa je občinski svet menda sklepal še za letošnjo jesen večje popravilo tudi na poti, ki veže skozi vas Gorinčiče in Reko obe zvezni cesti Ledince—Baško jezero — odnosno Rožek — Vrbsko jezero. Projekt popravila bi na podlagi obstoječega proračuna zahteval vsoto okoli 95.000.— šilingov. Tukaj pa bi bil ključ financiranja sledeči: 2 tretjini prevzame občina, eno tretjino pa vasi Gorinčiče, Reka in tudi Sreje. Pot je bila doslej res v zelo revnem stanju in spričo gostega naselja teh dveh obširnih vasi in ker vodi obenem tudi do železniškega postajališča v Kotu, posebno pa, ko veže glavni cesti med seboj — zato je prav, da se je končno občinska uprava uvidevno zavzela in odločila tudi v tem skrajnem koncu občine za izdatnejše popravilo. Tozadevni ugodni ključ finančnih bremen si je občinski svet prisvojil šele po daljših razpravah. Čudno pa zveni, ko si redki interesenti prizadetih vasi baje ne zmorejo domisliti te prednosti, ki jim prinaša le temeljito popravljeno in deloma razširjeno vozno pot skozi vas. Bilo je v zadnjem času celo nekaj govorjenja, ki odklanja sploh vsakršno delo poprave. Upravičeno pa zahtevajo nekateri, da naj k temu delu prispeva tudi še vas Kot, ki morda več kot Sreje uporablja pot in je navezana celo na to dovozno pot v dolino. Vsekakor naj bi občinska uprava to sicer logično naziranje proučila.

Družinski prazniki

V zadnjih tednih so bili tudi pri nas pogosto pomembni družinski prazniki. —

Poroke: Strokovni učitelj glavne šole g. Gressl Johann je v cerkvi na Otoku obljubil Mikl Nežiji iz Št. Jakoba zakonsko zvestobo. Sledil mu je kar nato kolega g. Schemitz Karel iz glavne šole (poučuje med drugim tudi slovenščino), ki si je izbral za življenjsko družico gdč. Glusche Ilso iz Svaten. Po zakonski blagoslov pa sta šla v Beljak. Ker na tretje rado gre, kakor pravi pregovor, se je odločila za zakon še učiteljica na ljudski šoli v Podrožčici domačinka, hčerka našega župana, gdč. Marija Hafner. V nedeljo, 18.9. je bila poroka s poročno mašo v župnišču in č. g. župnik Karicelj je po lepih poročnih obredih v nagovoru dal ženinu Otonu Tomatschger — uradniku pri železnici —, nevesti in številnim gostom pomembno razlago zakona in življenja v njem. Pri Kompanju v Lešah je bila nato pripravljena ženitninska gostija, sicer brez godcev, a gotovo je bilo tembolj prisrčno in domače za vse zbrane goste. — Kakor da bi se ji mudilo — je slednja stopila v zakonski stan še Sitar Marija, Muhičeva na Bistrici. Za moža si je izbrala Gotole Hanzija iz Št. Ožbolta (podgorska fara). Poroka je bila na Otoku. „Havžvala" bosta v Št. Jakobu pri Jeseniku, kjer bo njen stari oče, ki ga je zadela nesreča, da je izgubil še drugo oko pri krmljenju vola, tako mladi vnukinji zaupal svoje posestvo. Vsem novoporočencem naknadno čestitamo in želimo vso srečo in obilo blagoslova ter uspeha v zasebnem in tudi v vzgojno poklicnem življenju.

SOVČE PRI PODKLOŠTRU

V nedeljo, dne 9. oktobra 1955, sta si v sovški cerkvici obljubila večno zvestobo Požlepova Lojzca Podlipnik in mladi Ajftar, Hubert Mitterer. Poročne obrede je opravil domači župnik g. Mitsche, priči sta bili Ferlič iz Gripč g. Zollner in prof. dr. Joško Tischler. Svatovščina je bila na ženinovem domu pri Ajftarju in pri Puharju pa je godba skrbela, da so se mladi in stari Žiljani po stari navadi tudi zavrteli. Mlademu paru želimo na življenjski poti prav mnogo sreče in božjega blagoslova.

Celovški škof o sožitju med narodoma

„Za kmečki stan velja isto kot velja za vsak drugi poklicni stan: ves zunanji napredek, vse bogastvo nič ne veljata, če človek izgubi svojo dušo, če izgubi Boga; da, potem gre nezadržno navzdol. Če bi kmečki stan in naša domovina izgubila svojo nravno zakoreninjenost, bi kljub vsemu civilizatornemu napredku in uspehom z njima bilo tako kot s sadom, ki je na zunaj zapeljivo lep, na znotraj pa gnil.

Dosežena zunanja svoboda nam nalaga nalogo, da utrdimo in vedno znova dograjujemo notranji mir. Vsi Korošci, bodisi tega ali drugačnega prepričanja ali jezika, so poklicani, so od Boga poklicani za nositelje miru; da ne odpirajo starih ran, temveč da si medsebojno odpustijo, da se medsebojno spoštujejo in se na plemeniti krščanski način srečujejo.

Kdor v duhu verskega nazora gleda v svojem bližnjem božjega otroka z neumrljivo dušo, brata in sestro Kristusovo, ta bo z dobro voljo in s pomočjo božje milosti tudi zmogel biti obziren in pravičen do sočloveka. Kristjan ve, da, kar je storil najmanjšemu izmed bratov Kristusovih, je to storil Njemu samemu in ve, da je zapoved „Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe" enaka najvišji zapovedi ljubezni do Boga samega; zapoved ljubezni do bližnjega pa velja tudi za tiste, ki so nam kdaj prizadejali telesne ali duhovne rane, in četudi so še tako bolele.

Vsemogočni, dobrotljivi in modri Bog nam je podaril čudežno lepo domovino, ki v svoji pestrosti skoraj nima primere. Naj bi tudi življenje nas Koroščev bilo v skladu s tem krasnim božjim darom. Naj bi pregrešni prelom od Boga danega nravnega reda kot pozrno, prodirljivo nesoglasje ne motilo skladnosti narave."

(Iz nagovora prevzv. dr. Jožefa Köstnerja)

Večna ves v znamenju novega življenja

V nedeljo, dne 2. oktobra je bila za našo vas velika in redka slovesnost. V mirnih časih se zvonovi nabavijo samo enkrat, potem visijo skozi rodove v zvoniku, naš mali zvon je že tristo let star. Zadnji dve svetovni vojni sta nas oropali zvonov in sedaj smo jih nabavili že v drugič.

Zvonarna Pfundner na Dunaju nam je vlila dva zvonova. Veliki zvon tehta 914 kg, mali pa 497 kg, glas f/1 in gis, mali zvon od prej ima pa glas b +1, tako se lepo ujemajo v takozvani tedeum motiv. Zvonovi so stali okrog 60.000 šilingov. Za Večno ves in Podgoro to ni majhna vsota, ko nimata obedve vasi skupaj 40 hišnih številk. „V slogi je moč," pravi pregovor in to se je izkazalo tudi tu. Vsi brez izjeme so po svojih močeh darovali za nove zvonove. Ravno tako pa so tudi vsi pomagali pri pripravah za slovesnost. Pevci so se vadili v petju, dekleta so pletle vence in pekle pecivo, gospodinje pripravile potrebno za kuhinjo, moški pa so sekali, vozili in postavljali visoke mlaje. To je bilo dela in truda, predno so stali vsi mlaji. Za delopust so v soboto pokali topiči in takrat smo se oddahnili. V nedeljo zjutraj pa je kar grmelo, kakor da bi hoteli oblake prestreliti, ki so čez noč zagrnili nebo, kazalo je slabo vreme, pa je bil pozneje lep dan, „ki ga je naredil Gospod".

Ob pol desetih je bila asistirana sv. maša, katero je daroval preč. g. zlatomašnik Ivan Sekol iz Globasnice. Nato je imel slovesno pridigo milostljivi gospod prošt Trabesinger iz Pliberka, ki je bil od škofa pooblaščen, da posveti in blagoslovi nova zvonova. V pridigi je nam izvrstno obrazložil, kako nas zvon opominja zjutraj, opoldne in zvečer vsak dan; uči nas pa tudi, kako naj živimo v mladosti, najlepši moški dobi in v starosti. Družice so pozdravljale nova zvonova ter nas opozarjale, kakšno nalogo prevzamejo zvonovi z današnjim dnem. Vse družice so prav lepo deklamirale kakor tudi Jopov Valter. Med blagoslavljanjem so prepevali pevci pod vodstvom našega vrlega organista zelo lepo in ubrano. Od vsake hiše sta bila dva za botra. Botri in botre so pri maziljenju položili roke na zvon, da prevzamejo botrinstvo. Po blagoslovitvi pa so potrkavali na zvon in njih dobra srca so bila poplačana za vse velike in male žrtve. Tesarski mojster Ignacij Koren iz Dvora je potegnil zvonova v zvonik, kjer naj imata svoje trajno bivališče.

Kakor je sprejela Feratova hiša zvonova začasno pod streho do blagoslovitve, tako je sprejela tokrat številne goste. Preč. g. župnik Picej se je zahvalil milostljivemu g. proštu, da je blagoslovil zvonova, tvrdki Pfundner, ki je vlila tako izvrstna zvonova, kajti njej je izrekla nadškofijska dunajska komisija za cerkveno glasbo popolno priznanje tako glede izdelave, kakovosti ter harmonije. Zahvalil se je vsem dobrotnikom, vsem darovalcem, vsem botrom in botram. Posebno je pozdravil najmlajšega botra Dihurjevega Francija, ki je star šele tri in pol leta. Upamo, da mu bodo peli zvonovi za novo mašo, saj že sedaj pravi, da pojde „na Tanzenberg v šolo."

Nadalje je pozdravil še goste iz Globasnice, med njimi g. župana, nadučitelja Oskarja Revna. Zahvalil se je posebno g. Lovrencu Lasniku, pd. Lazniku v Slovenjah, in Valentinu Kogoju pd. Lužniku, Fricu Hrast pd. Amriču iz Male vesi, knezu Orsini Rosenberg, vsem Večanom in Podgorjanom, ki so darovali mlaje, katere je naprosil povečini Valentin Vutej, pd. Črnk. Velike mlaje sta darovala Laznik in Lužnik.

Posebno zahvalo je izrekel gospod župnik ključarjem Petru Hutter, pd. Jenšacu in Francu Onič, pd. Dihurju, Štefanu Korenu in Sebastijanu Smrečnik, pd. Pruteju, ki so pobirali darove ter nosili težo in skrb za vso pripravo in nabavo zvonov.

Preč. g. župnik Poš je izrekel v svoji napitnici veselje nad slogo pri skupnem delu. G. Valentin Kogoj pa je čestital Večanom k nabavi tako lepih in velikih zvonov, na katere bi bila marsikatera farna cerkev ponosna. Franc Onič se je zahvalil za prostor Feratovi družini, kuharicam, strelcem, tesarjem itd. G. Koren se je v lepi besedi zahvalil onemu, ki je bil duša pri nabavi zvonov. skoraj 14 dni že zvonijo od veselja vsak dan, da se razlega njih glas čez ravan. Veliki zvon poje „Padlim vojakom obedveh vojn"; takšen napis ima namreč. „Fatimska Kraljica, prosi za nas": tako kliče trikrat na dan drugi zvon. V lepo harmonijo naj se poveže to zvonjenje z globaškim, štebenskim, katarinskim, dvorškim v božjo čast in slavo. 300 let že poje mali zvon in 300 let naj še skupno vsi trije oznanjajo slavo božjo, potem niso zastonj žrtve, ki smo jih doprinesli ob tej priliki.

BOJ SADNIM ŠKODLJIVCEM

Poleg obiranja in shranjevanja sadja morajo posvetiti sadjarji tudi veliko pozornost sadnim škodljivcem, ako si hočejo zasigurati sadni pridelek za prihodnje leto.

Glavni škodljivci tega časa so razni zavijači. Ker je borba proti njim sedaj najbolj uspešna, zato si jih malo pobliže oglejmo.

Izmed vseh škodljivcev, kar jih zajeda plodove-sadje, so najškodljivejši zavijači, katerih ličinke (črvi) žive v sadju, ki je radi tega črvivo in manj vredno.

Skoro vsa naša sadna plemena — pečkata in koščičasta — so nagnjena k črvivosti; vendar ne povzroča tega pri vseh isti škodljivec. V jabolkih in hruškah gospodarijo ličinke jabolčnega, v češpljah in slivah ličinke češpljevega in v orehih orehovega zavijača.

Jabolčni zavijač

Črv v jabolku ali hruški je torej ličinka (gosenica) jabolčnega zavijača (cydia pomonella). To je rahel metuljček motne barve kakor drevesno lubje. Ob lepih toplih večerih meseca junija in julija leta po sadovnjakih in pri tem polaga samica jajčka na mlade plodove — vsega skupaj 30—50. V 8—14 dneh se izležejo gosenice, ki se takoj zarijejo v sredino ploda. Ondi razjedajo meso in pečke. Vhodna luknja se kmalu zaraste, tako da se od zunaj nič ne pozna, da bi bil plod črviv. V dobrem mesecu so gosenice že dorasle. Sedaj se prevrtajo iz ploda in si poiščejo v razpokah na deblu skrivališče, kjer se zabubijo. Meseca avgusta pa predre bubo metuljček, ki zaleže takoj po sadju drugi zarod. Ta dela večjo škodo kot prvi, ker ga je več, plodov pa manj kakor spomladi. Gosenice drugega zaroda so ob ugodnem jesenskem vremenu dorasle že na drevju, preden je sadje zrelo. Te zapustijo plodove in prezimijo na drevju v varnih skrivališčih. Zabubijo se šele spomladi in metuljčki začno letati meseca junija in julija. Mnogo gosenic drugega zaroda pa še ni godnih, ko je sadje zrelo. Te zanesemo s sadjem vred v shrambe, kjer pozneje izlezejo iz plodov, si poiščejo skrivališče v kaki razpoki na steni ali stropu. Na spomlad se zabubijo in metoljčki izletijo na prosto.

Od prvega zaroda črvivo sadje navadno odpade in ni za rabo, ker še ni razvito.

Kako ga uničujemo

Prva in najvažnejša naloga vsakega sadjarja bodi, da sadno drevje temeljito snaži in maže vsaj deblo in debelejše veje z arborinom. Na ta način bo zatrl poleg drugih zajedavcev tudi mnogo zavijačev, obenem pa bo dosegel gladka debla in veje.

Večino zavijačev prvega rodu bi zatrli, ako bi čez poletje vse črvivo sadje skrbno pobirali in uničevali.

Sadne shrambe, kjer se hrani čez zimo mnogo sadja, je treba zgodaj spomladi, ko pospravimo sadje, temeljito osnažiti in zažveplati, da zatremo zalego po skrivališčih.

Mnogo zavijačev se ujame, ako nastavimo meseca junija pasti — pest slame, valovit papir ali senen pas — privežemo okoli debla. Sem se skrijejo gosenice, ko zapuste plodove. Julija odvzamemo te pasove ter jih sežgemo z zalego vred.

Pripomniti moram še to: Ako hočemo, da bo zatiranje zavijača uspešno, se moraoprijeti tega dela vsak sadjar. Trud posameznika zaleže malo. Čeprav zatre v svojem sadovnjaku vse zavijače, ne bo brez črvivega sadja, kajti ne pozabimo, da zavijač-metulj leta z vrta na vrt. Najprimerneje bi bilo, ako bi o tem poučili mladino in bi naj ona skrbela, da ne bi ležalo črvivo sadje po vrtu, da se na ta način ne širi zavijač naprej.

Kako obvarujemo sadje gnilobe.

Drugo, na kar moramo v tem času paziti, je gniloba, ki je posledica različnih plesnih glivic, ki kvarijo dozorevajoče sadje že na drevju, posebno pa še potem, ko je že v shrambi. Popolnoma zdravega sadu se glivice zlahka ne lotijo. Zadostuje pa najmanjša rana, da tros skali in začne uničevati sadno meso. Iz početka majhna rjava pikica se hitro širi na vse strani in pod liso se meso pretvarja v rjavo, vodeno, neužitno gnilobo. Na zunaj se koža preraste s plesnobo.

Sadje obvarujemo gnilobe, ako ga spravljamo ob lepem vremenu, ako imamo čisto sadno shrambo in ako spravljamo samo zdrave nepokvarjene plodove ter če sadje večkrat preberemo in odstranjamo nagnite sadove. Gnilobo zelo uspešno odvračamo z drevja, ako vse gnilo sadje skrbno prebiramo in globoko zakopavamo. Na negovanem drevju se gniloba ne more razpasti.

Zimski pedic je ponočnjak

Zelo nevaren sadni škodljivec je tudi mali zimski pedic, ki spomladi objeda sadno drevje, ko začne zeleneti. Tega moremo pokončevati v mesecu oktobru.

Mali zimski pedic je ponočnjak. Samec in samica si nista prav nič podobna, kajti samec je metulj, samica pa je bolj podobna dolgemu hrošču. Samica izleže na drevesu kakih 250 jajcev v kupčkih po 20 do 40 skupaj. Čez zimo ostanejo jajčeca na drevesu in jim tudi najhujši mraz nič ne škodi. Ko začne spomladi drevje zeleneti, se izvale iz jajčec gosenice. Od drugih gosenic se ločijo po tem, da imajo samo 5 parov nog, 3 pare na sprednjem in dva na zadnjem delu. Takoj ko se iz jajcec izležejo gosenice, zapredejo mlado listje in ga objedajo. Pozneje se razlezejo po vejah in obžro drevje do golega. Ko dorastejo, se spuste na zemljo, kjer se zarijejo in zabubijo. Buba ostane v zemlji celo poletje do pozne jeseni. Šele od oktobra pa do novembra ali celo decembra prodere na dan popolna žuželka.

Kako se ubranimo tega škodljivca? V zemlji je na varnem; ko je v obliki gosenice razkropljen po vejah, mu tudi ne pridemo lahko do živega, zato ga moramo prijeti na jesen, ko prileze iz zemlje kot metuljček in nekrilata samica. Uničiti moramo predvsem samico, ko leze po deblu proti vrhu drevesa. To pa dosežemo, če ovijemo okrog debel že omenjene lepljive pasove.

NOVE JESENSKE ŠLAGERJE
V GOSPODARSTVU
POLJEDELSTVU
GOSPODINJSTVU
TEHNIKI dobite najceneje pri
JOHAN LOMŠEK
ŠT. LIPŠ P. EBERNDORF
ki vam bo pokazal, kako z novimi stroji lahko preživite jesensko dobo v kmetijstvu in gospodinjstvu brez trpljenja

Rabljeni avtomobili

Avtomobil je po tej vojni za mnoge ljudi postal neobhodno potreben pri izvrševanju poklicnega dela; ni več luksus kot nekoč. Za nekatere pa je avtomobil še vedno ostal luksus, toda ti se ne vozijo z rabljenimi avtomobili, temveč z novimi.

Toda marsikdo, ki nujno potrebuje motorno vozilo, si ne more nabaviti novega avtomobila in se zato odloči za nakup starega, že rabljenega voza, ki je seveda temu primerno cenejši, običajno za polovico in včasih se zgodi, da je v dobrem, uporabnem stanju.

Če hočemo dobro kupiti, ne smemo vzeti prvega štirikolesnega stvora, ki nam ga ponujajo. Pri belem dnevu moramo pregledati vozilo in ga preizkusiti. Vsaka naglica pri nakupu ali vsaka prevelika obzirnost je neumestna in vas bo drago stala in gotovo jo boste obžalovali.

Ker pa verjetno sami nimamo potrebnega strokovnega znanja, je najbolje, da se obrnemo na strokovnjaka in ga prosimo, da ponujeno vozilo pregleda in mu pretipa obisti. Stanje avtomobila namreč ni odvisno samo od tisočev kilometrov, ki jih kaže števec, temveč predvsem od tega, kako je z njim njegov prejšnji lastnik ravnal, to je ali ga je rabil ali pa ga je zlorabljal.

Pri pregledu je treba predvsem gledati na koraserijo, gume, pričvrstitev koles, motor, pa predaleč bi nas zavedlo naštevanje vseh delov, kajti prav vsi so pri vozilu važni. Za nestrokovnjaka bo morda en sam pogled v notranjost voza bolj poučen in odločilen, kot števec, na katerem se s primernim orodjem da število prevoženih kilometrov poljubno spreminjati. Oguljenost sedežev, preprog in drugih predmetov vam bo povedala pravo starost avtomobila.

Treba je pa seveda pripomniti, da se večina teh napak ne pojavlja pri avtomobilih, ki jih prodajajo resne solidne firme. Te namreč vsako vozilo, preden ga dajo v prodajo, temeljito pregledajo in popravijo.

Pa še eno: pred nakupom si je tudi treba skrbno ogledati prometno knjižico in matični list vozila. Na njem morajo namreč biti zabeleženi vsi prenosi lastnine in vsa večja popravila, poleg tega pa tudi morebitna bremena, hipoteke ali drugačne pravice.

Našim gospodinjam

Zdravilna moč sadja in zelenjave

V **jabolku** najdemo snovi, ki pospešujejo delovanje ledvic. Dalje vsebuje fosfor, ki pospešuje delovanje možgan, zato so veljala jabolka za uspešno sredstvo proti utrujenosti. Raziskovalci najnovejše medicine priznavajo zdravilno učinkovanje surovega jabolka proti griži in črevesnemu katarju, posebno tudi pri otrocih — torej ravno nasprotno kakor včasih, ko so ob takih prilikah uživanje surovih jabolk prepovedovali.

Hruške in breskve vsebujejo veliko snovi, ki jih potrebuje telo za zgradbo celic, mnogo kalorij; uspešno jih uporabljamo v slučajih nezadostne prehrane, mršavosti in slabokrvnosti.

Slive (češplje) delujejo proti želodčnemu kamnu, čistijo jetra, vzpodbujajo delovanje črev in pomagajo do redne prebave. Češpljeva mezga in v vodi namočene suhe češplje preprečujejo odebelenje.

Grozdje je redilno zaradi sladkorja, ki ga vsebuje. Je pa obenem izvrstno sredstvo proti debelosti. Grozdje redi, dasi suši telo.

Mezgo iz bezgovih jagod uporabljamo za potenje; lajša in mehča v slučajih prehlada. Bezgove jagode in čaj iz bezgovega cvetja pomaga proti revmatičnim bolečinam. Če smo hripavi, če imamo vratno vnetje, grgrajmo s čajem iz bezgovega cvetja.

Brusnice vsebujejo citronovo kislino in veljajo posušene za zdravilo proti želodčnim krčem in katarom. Iz brusničnih listov kuhamo čaj, ki pomaga proti boleznim mehurja. Razredčeni brusnični sok zelo uteši žejo in prinaša olajšanje vročičnim bolnikom.

Kdor ima revmatizem, naj uživa mnogo **zélene** za prikuho; obenem naj pije zjutraj, opoldne in zvečer vodo, v kateri se je kuhala zélena (gomolji).

Izvrstno zdravilo in hranilo je **kislo zelje**, ki vsebuje vse, kar potrebuje telo za zgradbo celic in zdravje. Surovo kislo zelje pospeši prebavo in očisti želodec. Kdor je prejšnji večer preveč jedel ali pil, naj se zjutraj na tešče zdravi z surovim kislim zeljem.

Rdeča pesa pomaga proti nahodu, influenci, gripi, pljučnici. Jejmo jo kuhano v solati ali pijmo sok, iztisnjen iz surove pese.

Kisle kumarice v dobrem kisu s koprom pomagajo proti gorečici in tiščanju v želodcu.

Za domače koline
Čreve, začimbe, razsol itd. dobite v strokovni trgovini
Emil Poscheschnig
CELOVEC-KLAGENFURT
Alter Platz 13 - Telefon 46-60

KUHINJA

Grozdni štrukelj. Razvlečeno testo potresi z drobtinami, spraženimi v presnem ali kuhanem maslu, z od grozdja natrganimi in opranimi vinskimi jagodami, sladkorjem in cimetom; zavij od dveh strani, pomaži z jajcem in speci na pločevini. Na grozdje lahko potreseš tudi rozine in nastrgane limonine lupine.

Češpljeve kroglice. ¾ l ne premehko suhih, izkoščičenih češpelj drobno sesekljaj. Prideni jajce, žlico sladkorja, malo cimeta in toliko drobtin, da lahko oblikuješ za oreh velike kroglice. Povaljane v moki, jajcu in drobtinah ocvri na maslu. Ocvrte potresi s sladkorjem in cimetom.

Ali pa napravi iz kroglic klobasice in jih ocvri na maslu.

Praženi gobani. — Očiščene gobane zreži na rezine ali kocke, polij z vrelo vodo in takoj odcedi. V masti zarumeni sesekljane čebule, prideni gobe, malo soli, nekaj strtega česna, sesekljanega peteršilja ter praži tako dolgo, da se osuše. Popraši jih z moko, prilij žlico kisa, nekaj kisle smetane in juhe, opopraj in prevri.

Gobe s paradižniki. — Razgrej 4 žlice olja, zarumeni žlico sesekljane čebule, prideni žlico zrezanega peteršilja, nekaj zrn strtega česna ter 2 kg na rezine zrezanih gob (kukmakov, smrčkov, jurčkov ali sirovk). Osoli in praži na vročem, da se osuše. Nato prideni 3 olupljene, iztrebljene paradižnike. Ko so ti razkuhani, dodaj še popra in serviraj.

Gobe s slanino. — Razgrej 3 žlice dobro nakockane prekajene slanine in ko je prozorna, vrzi vanjo drobno zrezane čebule. Ko porumeni, dodaj žlico peteršilja in 2 kg na rezine zrezanih, poparjenih in odcejenih gob. Potresi s soljo in pokrito praži. Večkrat premešaj. Ko so dosti pražene, prideni popra.

Gobe z makaroni. — Nalistane gobe praži na masti s čebulo in peteršiljem, dokler se ne osuše. Potresi nanje žlico moke, premešaj, prideni nekaj žlic smetane, sol in poper ter malo juhe. Ko je prevrelo, zamešaj kuhane, odcejene makarone.

NASVETI

Oprane in posušene rozine povaljate v moki, ako hočete, da se enakomerno porazdele v testu. Pazite, da ne daste mokrih rozin v piškotno testo, ker bodo zlezle na dno in se zažgale.

*

Načeto salamo namažite na odrezani strani z mastjo ali maslom, ako hočete, da se ne posuši.

*

Vsem zelenjavam dodajte med kuhanjem malo sladkorja, ki zelo izboljša okus.

*

Puding nikoli ne hladite pokrit, če hočete, da bo dober.

Vso obleko ZA JESEN
dobite poceni pri
WALCHER
CELOVEC-KLAGENFURT, 10.-Okt. Str.

URADNE OBJAVE

FINANČNA DIREKCIJA ZA KOROŠKO
štev. 24/24 — V — 1955
POZOR, LASTNIKI MOTORNIH VOZIL!

Po določbah zakona o davčni obremenitvi motornih vozil iz leta 1952 BGBl. štev. 110 v smislu davčne novele za motorna vozila iz leta 1954 BGBl. štev. 179 morajo davčni obvezanci davčne karte (bele) poslati na pristojni finančni urad najkasneje do 31. oktobra 1955, ne da bi bili za to posebej opomnjeni. **Osebna** oddaja davčne karte pri finančnem uradu po zakonu **ni** predvidena.

Če je motorno vozilo tekom minule davčne dobe (od 1. oktobra 1954 do 30. septembra 1955) prešlo v posest drugega lastnika, potem mora dotični, ki je bil lastnik motornega vozila dne 30. septembra 1955, poslati davčno karto pristojnemu finančnemu uradu. Dotični je tudi porok za davčni znesek za vso davčno dobo.

Tudi tiste davčne karte motornih vozil, na katerih so nalepljene davčne znamke za dobo po 30. septembru 1955 je treba odposlati. Kdor je preveč plačal mora povrnitev pismeno zahtevati.

Za dobo po 1. oktobru 1955 mora pa vsak posetnik motornega vozila imeti novo veljavno (belo) davčno karto. Tiskovine zato dobite brezplačno v trafikah in pri finančnih uradih.

Za prezidenta: Dr. Arbeiter

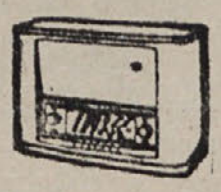
RADIJSKI APARATI
že sedaj si oglejte nove jesenske modele pri
Truppe & Ermann
VILLACH
Widmanngasse 41 - Ecke Kirchenplatz

Katere prednosti
Vam nudi
Teppichhaus Radlmayr
PRI NAKUPU PREPROG - PREGRINJAL - BLAGA ZA POHIŠTVO - NAMIZNEGA IN POSTELJNEGA PERILA
1 NAJVEČJO IZBIRO
2 PAZLJIVO POSTREŽBO
3 NIZKE CENE - PLAČILNE OLAJŠAVE
BELJAK-VILLACH - POSTGASSE 3 - TEL. 47-67

Župni uradi in gostinski obrati imajo posebne popuste!

Katoliška socialna misel in 19. stoletje

(Iz „NAŠE LUČI")

Marksovi duhovni sinovi, komunisti in socialisti, skušajo uveljaviti očitek na račun katoličanov, da so oni bili prvi in edini, ki so se v 19. stoletju postavili v borbo za pravice delavskega stanu.

Na ta očitek katoličani odgovarjamo takole: Res je, da je v tem času veliko katoličanov bilo okuženih po liberalnih zmotah. Papeži to sami priznavajo v svojih okrožnicah in tožijo, da verniki ne poslušajo njihovih opominov.

Toda nič manj ni res, da je bilo veliko katoliških laikov in duhovnikov, ki so zgodaj v 19. stoletju, še pred nastopom marksistov, spoznali in obsodili krivice, ki so se godile delavstvu ter so skušali temu stanju prinesti rešitve.

Ti „socialni" katoličani so orali ledino socialnega delovanja in dosegli lepe uspehe. Naj na primer navedemo samo nekatere:

Francoski zakon, ki je 1841. zaščitil otroke in žene pri delu, je zasluga katoličanov.

Osemurni delavnik je bil uzakonjen 1919, toda že 30 let prej je katoličan Albert de Mun ob predložitvi svojega zakonskega predloga za 10-urni delavnik izjavil v franc. parlamentu: „Enajst ali dvanajsturni delavnik ne pusti delavcu nikake svobode, z 10-urnim delavnikom bo vsaj nekaj trenutkov mogel posvetiti svoji družini, toda samo 8-urni delavnik bi delavcu mogel nuditi nekaj več možnosti za njegov kulturni napredek."

Isti Albert de Mun je leta 1886. predložil zakonski osnutek za zaščito delavcev v slučaju nezgode pri delu.

Veliki francoski socialni delavec, svetniški Ozanam, se je že leta 1840. potegoval za delavsko pokojnino. Pridružili so se mu drugi odlični katoličani.

Med pionirji socialnega zavarovanja spet srečamo katoličane: Alberta de Mun, duhovnika Lemire in druge.

Leta 1884. je bila delavcem vrnjena pravica do strokovnih organizacij. Kdo je pripravljal ta zakon? Spet katoličani! Že od 1834 naprej!

Kdo je prvi dal misel za posebno ministrstvo za delo? Duhovnik Lemire 1895.

Kdo si je zamislil današnji sistem družinskih doklad? Katoliški podjetnik M. Romanet l. 1917.

Naj ne pozabimo navesti ime katoliškega podjetnika Leona Harmela, ki je v času, ko se je to še zdelo blaznost, vpeljal udeležbo delavcev pri vodstvu in dobičku podjetja.

Kot velike socialne katoliške delavce moramo omeniti še: Le Play-a in Tour de la Pin-a v Franciji, Périn-a v Belgiji, škofa Ketteler-a v Nemčiji, kard. Mermillod-a v Švici, Vogelsanga v Avstriji, kardinala Manninga v Angliji in kardinala Gibbonsa v Ameriki.

V Sloveniji si je v tem času pridobil neprecenljivih zaslug duhovnik Janez Ev. Krek.

Iz navedenega vidimo, da ne drže očitki marksistov nasproti katoličanom 19. stoletja.

Priznati pa moramo ,da je med katoličani v tem času na socialnem področju manjkala zlasti jasnost. Katoliška socialna misel ni bila izražena na enoten način. Neenotno pojmovanje posameznih socialnih problemov je manjšalo uspešnost njihove socialne borbe.

Zato je toliko večje važnosti pogumna in jasna beseda papeža Leona XIII., ki jo je 15. maja 1891. za ves katoliški svet izrekel v svoji okrožnici „Rerum novarum".

Kar sta za komuniste in socialiste Marksova knjiga „Kapital" in „Komunistični manifest", to je za nas katoličane okrožnica „Rerum novarum". Ta okrožnica spada med tiste papeške dokumente, ki so izšli v kritičnih urah splošne nerazgledanosti in nesoglasja ter so za več rodov pokazali pot, po kateri naj verniki hodijo. Za delavski stan so te papeške besede postale „črne bukve", kjer so zapisane njihove svete pravice.

Nobenega dvoma ni, da se mora delavstvo v veliki meri tej okrožnici zahvaliti, da je v borbi za svoje pravice doseglo tako sijajne uspehe. V-ko.

TVOJA KRALJEVA MOGOČNOST

Ako bi imel neprestano v mislih, koliko ljudi ti je v vsakem trenutku izročenih in kako vsak neprestano opazuje, kaj pravkar govoriš in delaš — bi lahko na svojo okolico vplival kakor pravi kralj. Förster.

Za mladino in prosveto

LEPOTE NAŠE KOROŠKE

Lepota naše koroške dežele ni poznana samo nam ,tukaj na Koroškem, temveč slovi daleč preko deželnih meja. Tudi daleč zunaj v inozemstvu vedo ljudje zelo dobro našteti lepote naše Koroške. Kako je naša dežela kot letoviščarska točka priljubljena, opažamo vsako poletje. Od leta do leta narašča pri nas tujski promet. Predvsem če se spomnimo letošnjega navala ob Klopinjskem jezeru v Podjuni. Število letoviščarjev se je znatno dvignilo.

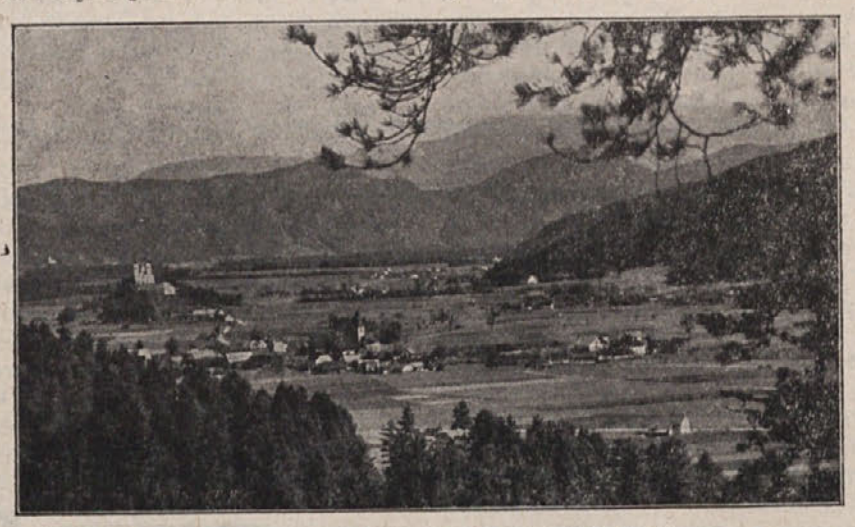

Nonča ves z Božjim Grobom v Spodnji Podjuni

S ponosom lahko ugotovimo, da noben gost, bilo to letni ali zimski čas, ni odšel razočaran od tod. — Saj je malo dežel, ki bi se mogle ponašati s tolikimi različnimi prirodnimi bogastvi in lepotami, kot je Koroška. Tukaj pridejo na račun izletniki, smučarji, plavači in turisti — skratka: vsem vrstam ljubiteljev prirode je ustreženo.

Ne samo ti, tudi umetniki hodijo semkaj iskat duševne hrane. — Saj je dežela polna občudovanja vrednih malenkosti. Po deželi je polno lepih dolin, visokih vrhov in neštetih jezer. Tu se duša umetnikova poživi, napolni z veličastnimi občutki, da se lahko znova loti del s svežo in lepote polno dušo.

Pa tudi z drugimi lepotami Koroška ne zaostaja. Tako je n. pr. lepa koroška narodna pesem daleč poznana, predvsem slovenska narodna pesem. Vsakdo ve, da Korošec rad poje in da se v pesmi zrcali njegova duša. Na deželi se v poletnem času zberejo ob večerih fantje in takoj zazveni iz mladih grl zbranih fantov lepa narodna pesem.

Omembe vredne so tudi koroške narodne pripovedke. Saj ni čudno, ko je pa toliko snovi na razpolago. Saj je tu n. pr. začetek skoraj vsakega jezera povezan s kako pripovedko. Dalje vsaka gora, reka, vsak grad, skratka vsaka pa tudi najmanjša posebnost je v zvezi s pripovedko. Največ in najlepše pripovedke so v zvezi z nastankom poedinih jezer.

Vsak Korošec pozna Vrbsko jezero. To jezero ni le največje jezero na Koroškem, temveč brez dvoma tudi eno najlepših ter ni čudno, da je ravno v zvezi z njim mnogo najlepših pripovedk. Morda je najlepša ona o nastanku jezera, ki jo gotovo vsi poznate:

„V davnem času je bila na mestu, kjer je sedaj jezero krasna dolina z mnogimi lepimi in bogatimi vasmi. Ali žal so prebivalci teh krajev postali sčasoma napuhnjeni in hudobni, zlasti pa razuzdani, ker jim je pač predobro šlo. — Prirejali so ogromne veselice, na katerih so pili in grešili čez mero. Šli so tako daleč, da niso več spoštovali nobenega zapovedanega posta, niti Velikega petka in ne adventa.

Neko leto, ravno na Veliki petek, so spet priredili ogromno popivko in ples, kjer je staro in mlado do onemoglosti pilo in plesalo.

Ko je udarila ura deset, je nenadoma stopil na plesišče nepoznan možiček. Bil je star, z dolgo brado, a okoli pasu so mu viseli trije začepljeni sodčki. — Z mogočnim glasom je pozval prisotne, da naj spoštujejo ta dan in končajo z razuzdanstvom. Toda prisotni veseljaki so se iz njega norčevali in ga končno vrgli skozi vrata.

Ko je bila ura 11, se je ponovila ista scena. A ko je udarila ura polnoč, je z groznim treskom in gromom stal mož s sodčki sredi pijane in razigrane množice ter z bliski v očeh zagrmel: „Gorje vam, nesrečniki, če takoj ne končate s pijančevanjem, boste vsi izgubljeni!"

Pijana drhal se je navalila nanj, toda mož se je vzravnal, zrastel do stropa ter izdrl čepe iz svojih sodčkov, iz katerih je začela z grozno silo teči voda. Sčasoma je bila dvorana napolnjena, a voda je le tekla in tekla. Začela se je razlivati po dolini. Tri dni in tri noči je voda naraščala, a v jutru četrtega dne je bilo na mestu nekdanje lepe doline veliko jezero — današnje Vrbsko jezero."

Lepa je tudi pripovedka o celovškem zmaju. Saj z njo je v zvezi zgodovina Celovca, zlasti pa svojevrstnega spomenika na Novem trgu slovitega „celovškega zmaja."

Naj bo resnica o nastanku Vrbskega jezera že taka ali taka, eno je res: Vrbsko jezero je središče koroških lepot. Sploh pa je tako, da, kadar se hoče kot letoviščar za nekaj časa nastaniti na Koroškem, stoji pred težko odločitvijo, kateri kraj naj si izbere za svoj oddih, ko so pa vsi tako lepi.

Zavedajmo se lepot naše dežele tudi sami ter jih cenimo! Bodimo ponosni, da se tujci tako radi mude v naših krajih, mi pa moramo z dostojnim vedenjem in delom pokazati, da je ljudstvo, ki poseduje toliko naravnih lepot, tudi tega vredno.

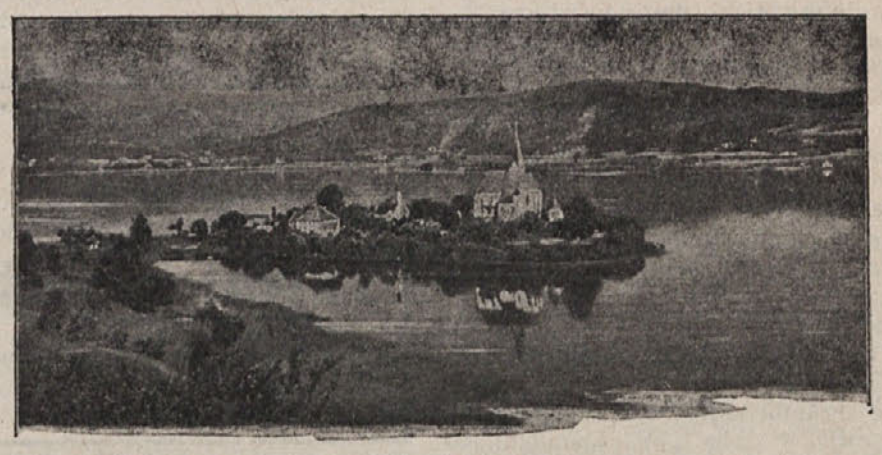

Marija na Otoku na Vrbskem jezeru

Kako si pridobiš prijateljev

Ameriški pisatelj Dale Carnegie razpravlja v knjigi „Kako si pridobiš prijateljev", katere krajše odlomke bomo prinašali v našem listu, o zelo zanimivem vprašanju medsebojnega prijateljstva. O tem vprašanju je razpravljal že pred leti tudi tržaški dijaški list „Mlada setev" precej obširno in prinašal odlomke iz te, za mladino jako poučne knjige. Pisatelj Carnegie je namreč predaval o tem predmetu v strokovnih newyorških organizacijah in na raznih tečajih ter je imel izredne uspehe.

Najprej obravnava načine občevanja z bližnjim. Smrtniki, tako pravi pisatelj, smo vsi enaki: vedno smo pripravljeni obsojati druge, sami pa kritik ne prenesemo. Večkrat se kritike spremene v klevete — ustne in pisane. Vsem takim velja Carnegieva trditev: kritika je vedno kakor golob-pismonoša: vedno se vrača tja, od koder je prišel. Prej ali slej, a nekoč gotovo.

TEMELJI UMETNOSTI OBČEVANJA Z BLIŽNJIM

Ne drezaj v panj, če hočeš dobiti med!

(Ameriški pregovor)

Leta 1931 je središče New Yorka bilo priča najbolj senzacionalnega lova na človeka, ki se je kdaj dogodil v njegovih ulicah. Po več tednih iskanja je bil gangster Crowley obkoljen na stanovanju svoje ljubice v West End aveniji. Sto petdeset policajev je oblegalo njegovo podstrešno skrivališče. Crowley se je blokiral in od tam neprestano streljal na policijo, medtem ko so tisoči meščanov sledili borbi ter se veselili redkega prizora.

Kako neki je ta gangster, ki je bil eden najnevarnejših zločincev v New Yorku, kako je ta Crowley gledal na samega sebe? Slučajno to vemo, kajti medtem ko je policija streljala v njegovo skrivališče, je napisal pismo, žalosten dokument: „Pod mojo obleko se skriva trudno, toda velikodušno srce, ki ne bi nikomur ničesar žalega storilo." In vendar je malo pred tem zaključkom Crowley krožil po poljskih poteh v okolici Long Islanda, kar se mu približa varnostna straža ter ga prosi, naj ji pokaže patent avtomobila. Crowley je brez besede dvignil puško ter s strelom podrl stražarja. A to mu še ni bilo dovolj. Stopil je iz avtomobila, se sklonil nad padlim in mu vzel revolver. In to je bilo „tisto trudno, toda velikodušno srce, ki ne bi nikomur ničesar žalega storilo."

Crowley je bil obsojen na smrt. Ko je prišel v smrtno sobo v Sing-Singu, ali mislite, da je rekel: „Prišel sem tako daleč zaradi svojih umorov?" Ne, rekel je: „Prišel sem do tega zato, ker sem se branil."

Eden izmed ravnateljev v tamošnji jetnišnici, pravi pisatelj naprej, mi je zatrdil, da je zelo malo zločincev v tisti ječi, ki pač vsebuje cvet vseh zločincev, ki bi se prištevali k slabim. Nasprotno: trdijo in ti skušajo dokazati, da so prav tako dobri in človeški kakor vi ali jaz. Večina jih skuša opravičiti tudi pred samim seboj svoje protidružabno vedenje z bolj ali manj logičnimi in nelogičnimi dokazi. Vedno pa zatrjujejo, da ječe sploh niso zaslužili.

In zdaj, če se ljudje te vrste imajo za tako dobre in so tako brez krivde, kaj naj rečemo o povprečnem človeku, o človeku, s katerim pridete vi ali jaz vsak dan v stik? Neki moj prijatelj mi je nekega dne priznal, da se je že dolgo tega naučil, kako absolutno bedasto se je opravičevati in se izgovarjati. Blagor njemu, ki se je tega tako hitro naučil! Jaz osebno sem porabil tretjino stoletja, preden sem opazil, da 99 odstotkov ljudi noče priznati svojih napak. Kritika je večkrat brezkoristna, kajti človeka privede v defenzivo ter ga sili k izgovorom. Kritika je sploh nevarna, kajti vedno zadene tisto občutljivo človekovo lastnost, ki se imenuje napuh, rani njegovo občutje važnosti ter vzbudi v njem užaljenost.

(Dalje prih.)

Pošteno mu je odgovoril

Znameniti irski dominikanec Tom Burke se je nekoč v Dublinu, v glavnem mestu Irske, vozil v avtobusu. Med vožnjo je vzel brevir in se globoko zatopil v branje oziroma molitev.

Med potniki je bil tudi nekdo, ki je bil poznam kot človek, poln predsodkov proti katoličanom in še prav posebej proti katoliškim duhovnikom. Začel je glasno govoriti:

„Bog pravi: Kadar molimo, ne bodimo kakor hinavci, ki molijo v javnosti in na voglih ter razkrižjih ulic, da jih ljudje vidijo. Kadar jaz molim, grem v svojo sobo, zaklenem vrata in molim v samoti, da me nikdo ne vidi."

Dominikanec pa mu, ne da bi dvignil oči od brevirja, odgovori glasno, da so ga mogli slišati vsi potniki v avtobusu: „Da, nato pa vstopite v avtobus ali pa na vlak in o tem vsem in vsakomur pripovedujete."

ZA DOBRO VOLJO

Pred neko izložbo je stal gospod, poleg njega deček, ki se je neprestano smejal.

„Kaj te tako veseli, da se tako smejiš?"

„Tega ne povem," je odgovoril skrivnostno deček.

„Ali mi poveš, če ti dam šiling?"

„Da, toda z desno nogo morate stopiti za korak nazaj."

Gospod je stopil z desno nogo korak nazaj in vprašal: „No kaj je tako smešnega?"

Deček je odgovoril: „Tako, zdaj stojite z obema nogama v njem . . ."

P * I * S * A * N * O * B * R * A * N * J * E

RADO MURNIK:

Polževčani in Pridolčani

(Nadaljevanje in konec)

Debelogled jim je hitro ustregel, vstal in pomagal tudi načelniku na noge.

„Jaz ti že pokažem — fu — lastnega župana tlačiti in valjati po luži!" so mu žugali ata in mu primazali pri tej priči tako za uho, da se je zdela Blažétu še drugi dan spomina vredna.

Ko sta doigrala svoje olimpijske igre, sta se nekoliko posušila pri vodnjaku. Potlej pa sta krenila za beguncema, ki so ju bili ustavili pri Čepinovem plotu in odvedli na cesto.

„Ta krava ima devet vragov v repu kakor mačka," se je izgovarjal Morakov Jurček.

„Ti že ne boš več vodil! Si preneumen. Še krave ne znaš krotiti, fu. Žaboglav, vzemi ti vajeti pa bič! Hi hod, Ficko! Blažé, fu, le zatrobi nam spet!"

Tako so pridelali zopet nekaj minut zamude. Zavili so jo nazaj mimo cerkve in vodnjaka proti mostu. Tu jima je prišantal nasproti Krivokrak. Ves potrt je stopil pred župana:

„Pridolčani so . . ." Glas je zastal biriču v grlu.

„No, no! Kaj so, fu, Pridolčani?"

„So nam . . ."

‚Ukrivim te kakor klobaso! Žužnjaj dalje!"

„So vse pogasili."

„O ti vrag ti!" so zadivjali ata Žužamaža in se prijeli za glavo.

„Ni mogoče, ni res!"

„Pa je."

„Pa ni!"

„Pa poglejte sami, gospod župan!"

„Tako si nam torej stražil? No pa si lep varuh pravice, da ti uničijo ogenj pri belem dnevu in pred nosom. Sram te bodi, fu!"

„Prosim, nikarte mi ne zameriti!" je ponižno zakrokal Krivokrak. „Saj sem vašo prepoved oznanil precej in razločno, pa so mi jih dali pridolski gospod župan, njih načelnik po grbi."

„Mi jih „je dal" se reče, ne pa „so dali". Razumeš?"

„Mi jih je dal Luka Bradač po grbi . . ."

„Tako je prav, vidiš. Dalje!"

„Po grbi —"

„— Ali hudo?" se je zanimala Švedronova Mica. „Koliko jih je pa bilo?"

„Boš tiho, Mica!" so jo zavrnili ata Žužamaža. „No, Krivokrak?"

„Po grbi. Potem sem moral še pomagati, povrhu pa očitke požirati in jih toliko preslišati, da ne morem povedati."

„Pa bi bil iztegnil jezik!"

„I — saj sem jim rekel takoj: V imenu postave: zapik, zapik! Nikarte ne gasite ognja svojega bližnjega, da se tudi vam in vašim otrokom ali otrok otrokom ne zgodi enaka nezgoda. Obrnite se in vrnite se srečno domov in ne dotikajte se zapikanega ognja! — Jim nisem dobro povedal? Pa so se mi smejali in župan so mi rekli, naj se dam na pustni torek po večerji kronati za kralja vseh norcev."

„Poberi se mi izpred oči, da te ne vidim več!" so se zadrli ata Žužamaža. „Pa le hitro, ali bo druga, ti izdajalec, ti putka prebridka, ti taka!"

Ko so prihiteli polževski gasilci pred kozolec, se je dvigal le tu in tam redek dimček od premočenega lesa. Zaradi vzhodnega vetra in prizadevanja sosedov je bila pogorela samo zahodna polovica brun.

„Je že zaman!" je bleknila Švedronova Mica. „Zdaj pa gasimo, če imamo kaj!"

Ata Žužamaža pa so stopili na krtino in začeli:

„Molči, Mica! Možje! Tako žalostnega govora, kakor bo zdajle moj, menda še niste slišali in ga tudi ne boste svoje žive dni... Imeli smo ga, imeli ogenj, ki je gorel tako lepo, da že dolgo nič takega! Že smo se veselili ugodne prilike, da pokažemo strmečemu svetu svojo gibčnost in urnost — pa pridejo hudobni tujci in nam pokvarijo nedolžno veselje. Naš je bil požar! Za nas in za naše otroke! Naš je bil kozolec! Naš je bil našega kozolca dim! Ali smo se mi morebiti kdaj vsiljevali, kadar je gorelo v Pridolju? Nismo. Zatajili smo se, ostali doma, češ naj uživajo sami, Pridolčani pa nam povračajo dobro s hudim. To je narobe. Take sramote ne moremo trpeti! Mi smo prvi zagledali ogenj! Mi smo zatrobili prvi! Mi smo zvonili prvi! Mi smo se zbrali prvi! Mi smo mi!"

„Mi smo mi!" je vpilo ljudstvo.

„Ljubi moji Polževčani! Rešimo čast svojega imena! Kdor ve, kako bi to naredili, ta vzdigni roko!"

Nihče se ni ganil. Zato so se postavili ata Žužamaža še močneje na krtino in zatrobili besede takole:

„Kaj vam pravim, prijatelji in prijateljice! Stvar ni tako težka, kakor mislite. Pa kaj sem hotel že povedati. Je že res. Mi smo rekli: Zapik! Da so Pridolčani pogasili, to ne velja nič. Zažgimo spet tam, kjer je nehalo goreti! In mora naj me hodi tlačit vsako noč, če ne ugasimo lepše kakor oni nevoščljivci!"

„Živio, Žužamaža!" je kričal narod.

„Dobro govori," so kimali starešine, svetovalci, veljaki in višji očaki. „Toliko pa smem reči," je hitela Švedronova Mica, „prejšnja beseda je bila srebrna — ta pa je zlata!"

Po mnogem trudu so Polževčani zanetili ogenj, ker so si znali pomagati s petrolejem in kovaškim mehom. Zopet je švigal zubelj proti nebu.

„Zdaj pa ne smemo več odlašati!" so dejali ata. „Kdor le predolgo čaka, ta zamudi pravi trenutek! Mislim, da ne bo napak, če počasi poizkusimo. Z luči, fantiči in dekleta! Odpik!"

Z groznim ropotom se je sesedel kozolec na tla in na stotine isker je šinilo med plamenom in dimom kvišku. Polževčani so pohiteli ter srečno pogasili žareči kup. Zato so jim darovali župan sodček piva.

Dobrodošlica

Pozdravljen, svečenik preblagi!
Avstralski vsi Slovenci vdani
Ti prožimo žuljavo našo roko,
Enoglasno „Dobrodošel!" pojo
Radostne strune naših src.

Bog Te sprimi! Stara šega veseli,
Ene si z nami vere, nade, krvi.
Rodne Slovenije sin plemeniti,
Neugnano k božjim vzorom voditi
Ameriške Slovence umel si zanosne,
Rodoljube verne, zveste, svobodne,
Duhovni jim nežnoskrbni pastir.

Antona Slomška, častitljivega škofa,
Mladost odstiraš s prividom svedoka.
Brezjam Gorenjske, Amerike, čez ves svet
Razmahnil iz Lemonta si božjepotni sloves.
Oceanov brodar, globalne snuješ stike,
Žareč za Boga in Marijo mile rojake bodriš
In krščanske bratoljubne srčne omike
Čudežno cvetje po naših domovih gojiš.

Zdaj duhovnega truda bogate sadove,
Dragulje modrosti, trde izkušnje plodove,
Razsipaj v najmlajše slovensko zamejstvo
Avstralije sončne, miroljubne — razkošno!
Vesna in zvezdni neoskrunjeni „Južni Križ"
Obečata sveto žetev. Bog daj srečo, sejavec!

(Spesnil dr. Janko Mikula za č. p. Bernarda Ambrožiča, ki je iz Amerike odšel v Avstriljo za dušnega pastirja tamošnjih slovenskih rojakov.)

Trije pijani hudički

Nekega dne pokliče stari hudič svoje tri najmlajše sinove.

„Dosti ste stari," jim reče, „nič več vas ne bom redil. Pojdite po svetu in zaslužite si svoj vsakdanji kruh. Pol leta vam dam časa. Tisti izmed vas, ki bo naredil največjo vragolijo, dobi posebno odlikovanje. Marš!" Vsakemu je dal močno brco, da so v velikem loku odfrčali gor na zemljo in se znašli v velikem mestu. Potem so se razšli. Vsak izmed njih je hotel narediti največjo hudobijo, da bi dobil odlikovanje.

Pol leta je bilo kmalu okrog in zopet so se hudički znašli pred svojim peklenskim očetom. Ta je malomarno sedel na tronu.

„Hudički, pripovedujte!" je ukazal in grdo pogledal svoje črne sinove.

Tedaj je najmlajši škrat zacmokal, se razkoračil pred očetom — bil je samo za mezinec velik — in začel važno in tehtno:

„Jaz sem iznašel pivo. Ta naredi ljudi lene, neumne in pijane."

„Dobro!" je zarenčal stari hudič. „Naprej!"

Tedaj je prišel na vrsto drugi sin, ki je bil enkrat večji od najmanjšega. Postavil se je na mizo poleg kozarca z vinom. „Jaz sem iznašel vino," se je pohvalil hudiček. „Vino naredi ljudi vesele. Pijani se gugajo in povzročajo jezo in zdražbe."

„Ni slabo," se je namrdnil stari hudič, „naprej!"

Najstarejši sin, ki je bil dvakrat tako velik kot srednji, ni hotel zaostati s svojo iznajdbo. „Jaz sem pa iznašel žganje! Kdor ga pije, ponori in počenje velike neumnosti. Boš videl, koliko jih bo žganje spravilo v tvoje kraljestvo."

„Hm," je dejal stari, „tudi to ni slabo. Komu naj sedaj dam odlikovanje?"

„Meni," je vpil najmlajši. „Ljudje pijejo najrajši pivo."

„Ne, ne, meni!" je kričal srednji. „Vino je močnejše kot pivo."

Kričanja in prerepanja ni bilo konec. Vsak je hotel imeti odlikovanje. Najstarejši je trdil, da ga mora dobiti on, ker je v majhni posodici skrita velika vragolija.

„Tiho," se je razjezil stari. „Odlikovanje dobite vsi skupaj, ker ste skupno naredili veliko hudobijo .Ljudje bodo začeli pri velikem vrčku piva in ne bodo zapazili malega hudička, ki bo v njem skrit. Ko bodo že vraga imeli v sebi segli še po vinu. Če jim bo hudič tičal v goltancu, ne bodo videli v malem kozarčku žganja velikega hudiča. Sedaj se pa zgubite po svetu in pojdite složno na delo."

Tedaj so se vsi trije pijani hudički prijeli za roke in zaplesali okrog piva, vina in žganja. Od tistega časa hodijo složno vsi trije po svetu in zapeljujejo ljudi. Marsikoga so spravili že v veliko nesrečo. B. M.

Ladja morskega roparja

Prevod iz angleščine

(38. nadaljevanje)

Ako jih nalovijo še več, jih obesimo potem, ko jih Templemore prižene. Bolj me veseli, da smo uničili te lopove kakor če bi bili ujeli kako francosko fregato.'

Kake tri tedne po tem pogovoru je naznanil tajnik admiralu, da se je prikazala „Enterprise" zunaj na odprtem morju. Ker pa je bil veter šibek, gotovo ne bo prispela pred večerom v pristanišče.

„Žal mi je," je rekel admiral, „zakaj morski razbojniki pridejo danes pred sodišče. Gotovo jih ima še nekaj na krovu."

„Prav res. Toda sodna razprava najbrž ne bo končana že danes. Sodnika ne bo na sodišče najmanj pred eno uro popoldne."

„Sicer pa je to postranska stvar. Razbojnikov je toliko, da jih bo treba obesiti v oddelkih. Ker pa je Enterprise že tako blizu, da je mogoče signalizirati, obvestite Templemora, da stoje razbojniki ravno pred sodiščem. Lahko pride s čolnom na suho, ako hoče."

Bilo je nekako okoli poldne, ko so gnali razbojnike, med njimi tudi Francisca, z močno stražo v sodno poslopje, kjer so jih postavili pred sodišče. V sodni dvorani se je kar trlo občinstva, zakaj zanimanje za razpravo je bilo velikansko.

Mnogi razbojniki, ki so bili ranjeni pri napadu na Cumanosova poslopja in posestva ter pozneje ujeti, so umrli v zaporu. Vendar jih je prišlo še petinštirideset pred sodišče. Njihova slikovita obleka, njihovi bradati obrazi kakor tudi spomini na njihove grozovitosti, vse to je zbujalo pri navzočem občinstvu strah, grozo in nejevoljo.

Dvema izmed najmlajših so dovolili, da sta bila glavni priči proti ostalim. Bila sta na „Avengerju" samo nekoliko mesecev. Toda že iz te kratke dobe sta mogla pričati o umoru mornarjev treh ladij, ki so bile namenjene v Zapadno Indijo, in o napadu na Cumanosovo posestvo; vse to je zadostovalo za obsodbo.

Mnogo časa je šlo za sodne formalnosti. Razbojniki so morali odgovarjati na različna vprašanja in priči sta naposled podali obširno izjavo. Pozno je že bilo, ko so prečitali razbojnikom obtožnico in jih vprašali, ali imajo še kaj pripomniti v svojo obrambo. Sodnik je vprašanje ponovil še enkrat. Prvi se je oglasil Hawkhurst. Da bi se rešil, ni mogel upati. Edini njegov namen je bil preprečiti, da se ne bi Francisco uspešno zagovarjal ter utekel nečastni in sramotni smrti.

Hawkhurst je izjavil, da je bil že dokaj časa na razbojniški ladji „Avenger", da so ga pa siloma ugrabili na neki drugi ladji ter prisilili, da je proti svoji volji služil, kar bi lahko potrdil tudi kapitanov sin, ki stoji tam in — pri tem je pokazal na Francisca — ki je bil na razbojniški ladji, odkar je začela pleniti. Hawkhurst se je vedno protivil in nasprotoval kapitanu, ki ga pa ni pustil z ladje, ker je bil edini na krovu, ki jo je mogel voditi. Poiskušal se je upreti kapitanu in mu odvzeti poveljništvo ladje ter je k temu dostikrat nagovarjal mornarje. Ravno v času, ko je razbojniška ladja plula v preliv med otoki Kaikos, je bil zaradi sličnega poizkusa zaprt in to lahko potrdijo vsi možje kakor tudi kapitanov sin. Nadalje, da so ga izpustili samo zato, ker je edini poznal pot skozi preliv in ker so mu grozili, da ga vržejo v morje, ako ne bo prav vodil ladje, on pa je potem namenoma zavozil na skalovje. Ker je vedel, da ga hoče kapitan umoriti, je ustrelil Kajna, ko je plaval k obrežju, kakor more izpričati kapitanov sin; ta ga je namreč obdolžil umora in se boril z njim na življenje in smrt, dokler ju niso ločili angleški častniki in mornarji ter ujeli oba. Seveda nikakor ne pričukuje, da bi Francisco, ki je kapitanov sin, govoril resnico, da reši njega, ker ga je zelo sovražil že od nekdaj. To sovraštvo se je posebno pokazalo pri napadu ob Magdalenski reki; za ta napad so bili že davno prej naredili načrte. Poslali so Francisca naprej, da bi se izdal za nesrečnega človeka, ki se je rešil z razbite ladje, ki je pa v resnici imel namen, da si ogleda, kje je plen in da tako mnogo pomore razbojnikom pri napadu. Francisco pa ga je pri tej priliki ustrelil v ramo, kar dobro vedo vsi ostali razbojniki in česar Francisco ne more tajiti. Pričakuje, da sodišče proti Franciscu uporabi mučilnico, da zve resnico. Na vsak način naj se mu pa ukaže, da govori sedaj.

Ko je Hawkhurst nehal govoriti, je nastal za nekaj minut mučen premor. Dan se je hitro bližal koncu in velik del prostrane dvorane je bil že zelo temen, spredaj pred sodniki pa se je razlivala medla, svečana in skoraj žalostna svetloba po obrazih divjih morskih razbojnikov. Sonce se je bližalo zatonu za gostimi oblaki in zlatilo njihove robove. Hawkhurst je bil govoril gladko in s poudarkom. Zdelo se je skoraj, da je nekoliko poštenosti v njegovem debelem in surovem glasu. Prisege, ki jih je večkrat vpletel v govor, ki pa jih nismo ponatisnili, so dajale njegovemu govoru neko navidezno odkritosrčnost in verjetnost.

Povedali smo, da je zavladala mučna tišina, ko je prenehal Hawkhurst. Ko so večerne sence hitro izginjale, so začeli navzoči šele prvič čutiti resnost žaloigre, ki se je odigravala pred njimi in v kateri je bilo toliko življenj odvisno od ene same besedice: Kriv! To mučno tišino, to strašno negotovost je naposled pretrgalo ihtenje neke ženske, ki je pa zaradi velike teme ni bilo mogoče videti. Jok te ženske — kdo neki je ženska, ki sočustvuje z usodo teh propadlih ljudi? — je ganil srca vsem ter zbudil sočutje in usmiljenost pri tistih, ki so doslej izražali samo stud proti jetnikom.

(Dalje prihodnjič)

Novi Warmuthov trgovski dom

v Beljaku — vzor gospodarske podjetnosti

V prejšnji številki smo deloma opisali, kako je trgovsko podjetje Warmuth v Beljaku kljub velikim težavam in zaprekam vendarle zamoglo uresničiti svoj veliki cilj: dograditev poslopja, v katerem ima prostore največja trgovska hiša na Koroškem. Nekaj podatkov dodatno k temu bo zanimalo vsakega čitatelja:

Z izkopom zemlje in odstranitvijo ruševin in neuporabljivega zidovja je bilo odstranjenega 3500 m³ materiala. Podpretje nosilnih sten 220 kub. metrov. — Železa je bilo porabljenega 30.500 kg, betona 1200 kub. metrov, v čemer je okrog 250.000 kg cementa. Tanjših sten je bilo narejenih 1500 kvadr. metrov, betonskega stropa 1100 kvadr. metrov. Asfaltiranih tal je bilo položenih 1900 kvadr. metrov, gumijastega tlaka 1300 kvadr. metrov. Šip so montirali 360 kvadr. metrov, okenskih šip za izložbe 210 kvadr. metrov, ter termopan-šip 30 kvadr. metrov. Novi poslovni prostori obsegajo 1500 kvadr. metrov, novi skladiščni prostori 455 kvadr. metrov, izložbe so se povečale za 260 kvadr. metrov. Prodajne police obsegajo 1300 metrov.

Načrti, katere je izdelal arhitekt Kark Hayek, upoštevajoč razne težkoče in dejanski položaj — so vendarle privedli do dograditve sodobnega, velikomestnega poslopja in pri tem se je posebno izkazala tudi stavbna tvrdka **WILLROIDER**, ki je v najkrajšem času v največje zadovoljstvo naročitelja sebi izdala najboljše spričevalo.

Razumljivo je, da poslopje, katero bi mogli imenovati palačo, to vendarle ni, ker so opustili vsak nepotreben komfort, kar odgovarja tradiciji Warmuthovega podjetja. Manj razkošja, zato pa več nuditi. Na splošno so si Beljačani želeli vrhu poslopja espresso s strešnim vrtom. Radi štednje s prostorom temu ni bilo mogoče ustreči.

Nova trgovska hiša dokazuje velik trgovski smisel z novimi zamislimi. V parterju je velik, lep, svetal prodajni prostor za stvari za dom in posteljnino, ima posebno klimatično napravo, ki bo na gospodinje napravila prijeten vtis in udobno razpoloženje. Od tu vas dvigalo, ki more sprejeti osem oseb, popelje tudi v četrto nadstropje. V visokem pritličju smo videli predvsem velikansko izbiro blaga za vsak namen, Če greš po stopnicah v prvo nadstropje, so tam gôre nogavic, damska oblačila in perilo. V drugem nadstropju je oddelek za moška oblačila, poleg tega je oddelek za moško perilo, spet nogavice in pletenine. V istem nadstropju je tudi pisarna za nakupe na obroke.

Posebno privlačen je otroški oddelek v tretjem nadstropju. Mamica more tukaj nemoteno izbrati, kar si želi, kajti njen otroček se bo zabaval v sosedni otroški igralnici. Še pred Božičem bodo tukaj postavili veliko električno železnico „z vsemi šikanami", kar bo najmlajše še posebno zanimalo. V četrtem nadstropju so pisarne, šefova pisarna in sobe za trgovske zastopnike.

Posebne pozornosti pa je vredna premakljiva streha nad izložbami, katera jih ščiti pred soncem in dežjem. V vseh prostorih v poslopju so montirali moderno mikrofonsko napravo, ki posreduje objave in pozive, prinaša pa seveda tudi glasbo ter radijske in daljnovidne oddaje.

Dvoriščno poslopje služi izključno trgovini na debelo, o čemer se more vsak prepričati, kdor bo videl ogromne množine teh zalog. Tukaj so še sobe, kjer se pretehtavajo nakupi in prodaja, so garaže, je soba za nameščence in portirjeva loža.

Vse, kar je dober glas Warmuthovega podjetja zanesel v poslednjo vas, dokaže en sam obisk: cene, katere more plačati vsakdo, in velikanska izbira, — s tem je ugodeno želji najbolj izbirčnega in tudi štedljivega. Vsestranost in neupogljiva volja ustreči kupcu, — ta naj za svoj pošten denar dobi največ, kar je mogoče in vrednega!

Iz tega vidika je Warmuth še tudi kaj več kot neki trgovski dom. Pozabiti namreč ne gre, da ima podjetje 118 nastavljencev in da več kot sto obrtniških podjetij dela za Warmutha in da je za vse te uspeh tvrdke eksistenčnega pomena. V tem smislu je treba tej najuglednejši tvrdki k otvoritvi njenega novega trgovskega poslopja čestitati in naj bo to prispodoba za vsako trgovsko podjetje v novi svobodni Avstriji.

WARMUTHOV TRGOVSKI DOM JE RES VELIK POSTAL S TEM, KAR JE IZVEDEL.

Moderna razsvetljava
OTTO GAGGL
Vaš radijski svetovalec
BELJAK — VILLACH, RATHAUS

Moderne mikrofonske zvočne ojačevalne naprave, magnetofoni, električni gramofoni, električni potrebščine, šivalni stroji
Radio Melcher
BELJAK - VILLACH, Kaiser-Josef-Pl. 8

Steklarstvo, brušenje stekla, okvirjenje
Heinrich de Roja
BELJAK — VILLACH, Italiener Strasse 10
Telefon 41-43

Franz Mosser
stavbeno, portalno steklarstvo, popravila, izdelovalnica okvirjev
VILLACH, Widmanngasse 39

Ob.-Ing. Donat Rauberger
Izolacijske naprave proti toploti, mrazu in zvoku
BELJAK — VILLACH, Völkerdorfer Strasse 30. Tel. 43-97

WILHELM MUSEGG
PODJETJE ZA SLIKARSKA IN PLESKARSKA DELA
BELJAK — VILLACH, Ludwig-Walter-Strasse 28. Tel. 66-27

Slikarski mojster
JOSEF FRANC
BELJAK — VILLACH, Maria-Gailer-Strasse 13. Tel. 50-81

Malo zna, kdor Schleppe ne pozna

Velika izbira
blaga, perila in volne
pri
L. MAURER
CELOVEC-KLAGENFURT
Alter Platz 35

Izvedba vseh del stenskih oblog. Dobavljamo tudi vsakovrstni gradbeni material. **STOISER & WOLSCHNER**, Betonwerk - Baustoffe - Keramik, Celovec — Klagenfurt, Bahnstrasse 87, tel. 25-43.

TVOJE MOTORNO KOLO samo od tvrdke **Potuznik**, tovarniško novo in rabljeno. Majhno naplačilo, ostanek v 25 mesečnih obrokih. Celovec-Klagenfurt, St. Ruprechter Strasse 4.

Risalne potrebščine — očalni aparat za naglušne — daljnogledi — pri **KARL SEKERKA**, optik, Klagenfurt, St.-Ruprechter Strasse.

Ročno-pletilni stroji Knittax, Rapidex, Trikorex samo pri Elektro-Eck Ing. Senekowitsch, Klagenfurt, Alter Platz 28.

FERTALA v Šmohorju
v novi trgovini na
HANS-GASSER-PLATZ!
Flanelaste rjuhe od 29.90
Flanelaste srajce od 39.—
Pisano karirane volnene rute 225.—
Damski plašči po raznih cenah od 225.—

Vsak teden nove pošiljke raznih avto vozov iz Nemčije; najugodneje samo **Autozentrale Potuznik** Celovec-Klagenfurt, **St. Ruprechter Strasse 4.** Velika razstavna dvorana: Gabelsbergerstr. 7 **(Autohof).**

NE KUPUJTE MAČKA V ŽAKLJU! — Predno si naročite sadna drevesca od drugod, si najprej oglejte drevesnico **M. POLZER** na Vazah pri Št. Vidu v Podjuni.

Črke za portal in „Neon"-razsvetljavo pri **Jenoch**, Klagenfurt, Herrengasse 14.

PRESELITEV
Dentist Fritz Maiditsch ordinira sedaj v Sinči vesi št. 172 od 8—12 in 2—6 ure, ob sobotah od 8—12 ure.

Oglašuj v našem listu!

MESTNI STAVBENI MOJSTER
JOSEF WILLROIDER
Visoke in nizke gradnje
iz železo-betona
mizarstvo
parna žaga
opekarna in tovarna mizarskih potrebščin
BELJAK—VILLACH

ANTON MAYERHOFER
ELEKTRO — RADIO
BELJAK — VILLACH, Völkendorfer Strasse 78a. Tel. 45-12
Trgovina v mestu: Gerbergasse, tel. 70-26
Električne napeljave in razsvetljava, žarnice in lestenci

Največje in edino podjetje na tem področju na Koroškem
Neon Sereinigg
KLAGENFURT, Viktringer Ring 24
Karfreitstrasse 17. Telefon 51-32

1000 i plaščev

ZA DAMO:
Plašči iz športnega blaga, vzorčasti, celotno s svilo podloženi in vatirani Š 398.—
Plašči iz homespune, obšivi iz kožuhovine, celotno s svilo podloženi in vatirani Š 398.—
Hubertus plašči, orig. tirol. loden Š 430.—
Dufflecoat, z ali brez podloge od Š 420.—
Plašči iz čisto volnenega blaga, cel. s svilo podlož. Š 440.—, 510.—, 580.—, 620.—, 650.—
Plašči iz čisto volnenega doubleja, cel. s svilo podl. Š 690.—, 740.—, 890.—
Plašči iz finega velourja Š 790.—
Modelni plašči iz zibelina Š 950.—
Model. plašči iz zibel. z bibrovo dlako Š 1150.—
Modelni plašči iz angleškega uvoženega blaga iz čiste volne Š 1190.—

ZA GOSPODA:
Hubertus plašči s trojnim sedlom Š 296.—
Touringcoat, čista volna Š 550.—
Ulster iz crombyja, čista volna Š 560.—, 698.—
Ulster-double, velour, čista volna Š 650.—
Ulster-double, čista volna Š 790.—

ZA OTROKA:
Hubertus plašči od Š 190.—
Dufflecoat od Š 220.—
Plašči iz športnega blaga, celotno s svilo podloženi Š 395.—, 420.—

V HIŠI KOROŠCA
UGODNA PLAČILA NA OBROKE
G. Umschaden
CELOVEC — KLAGENFURT, Bahnhofstrase 7

List izhaja vsak četrtek. — Naroča se pod naslovom: „Naš tednik—Kronika", Celovec, Viktringer Ring 26. — Naročnina mesečno 4 šil. za inozemstvo 4 dolarje letno. Odpoved za en mesec naprej. — Lastnik in izdajatelj Narodni svet koroških Slovencev. — Odgovorni urednik: Janko Janežič, Leše pri Št. Jakobu. — Tiskarna Družbe sv. Mohorja, Celovec, Viktringer Ring 26. — Tel. štev. uredništva in uprave 43-58.